

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru

№ 92

3 грудня 2013 р.

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 92 2013

Для керівників та їхніх референтів

Засновники:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Головний редактор

В. Горовий, д-р іст. наук, проф., заступник гендиректора НБУВ

Редакційна колегія:

Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році
Виходить двічі на тиждень

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03

E-mail: siaz@pochta.ru

www.nbu.gov.ua/siaz.html

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

ЗМІСТ

У центрі уваги 3

Аналітичний ракурс

Тарасенко Н.

Відкладена асоціація як підсумок саміту
у Вільнюсі **10**

Горовая С.

ВВП України обнаруживает тенденцию к росту **40**

Законодавча влада 44

Виконавча влада 53

Політика 68

Економіка 92

Економіка України в контексті
світових кризових тенденцій **96**

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Звернення Президента України до українського народу з нагоди 22-ї річниці проведення Всеукраїнського референдуму на підтвердження Акта проголошення Незалежності України

Шановні співвітчизники!
Дорогий Український народє!

Сьогодні виповнюється 22-га річниця Всеукраїнського референдуму на підтвердження Акта проголошення Незалежності України.

1 грудня 1991 р. відбувся безпрецедентний для нашої країни вияв прямого народовладдя, який продемонстрував невідворотність демократичних змін у молодій європейській державі. Україна волею народу почала розвиватися як повноцінний самодостатній суб'єкт міжнародних відносин.

Наші співвітчизники продемонстрували здатність бути єдиними й незламними у своєму прагненні до незалежності та уміння цивілізовано і в легітимний спосіб досягати бажаної мети. Тоді ми отримали неоціненний досвід консолідованого прийняття доленосних політичних рішень.

Ці надбання завжди будуть міцним базисом для розвитку України та її перетворення в потужну, процвітаючу, амбітну державу. І немає у світі сили, яка змогла б похитнути рішучість українців вільно жити на власній землі.

Україна зробила свій геополітичний вибір. Ми – європейський народ, і шлях наш визначений історично. Водночас, на моє глибоке переконання, інтегруватися у Співдружність європейських націй наша держава має як рівноправний партнер, якого поважатимуть і з яким рахуватимуться.

Зроблю все від мене залежне для прискорення процесу зближення України з Європейським Союзом, не допустивши при цьому серйозних втрат нашої економіки та

погіршення життєвого рівня громадян. Ми маємо керуватися виключно національними інтересами, бути відповідальними за власне майбутнє. Ми повинні відстояти свою країну на політичній карті Європи та світу як велику та справді незалежну державу.

Вітаю вас, дорогі співвітчизники, з річницею народного волевиявлення.

Бажаю усім миру та злагоди, віри у себе і в Україну.

В. Янукович

(Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua/news/29635.html>). – 2013. – 1.12).

Саміт ініціативи «Східне партнерство» у Вільнюсі: український аспект

29 листопада Президент України В. Янукович узяв участь у пленарному засіданні саміту ініціативи «Східне партнерство» у Вільнюсі.

Перед початком засідання глава держави коротко поспілкувався з Президентом Європейського парламенту М. Шульцем, а також з прем'єр-міністром Данії Х. Торнінг-Шмідт.

Керівники Європейського Союзу – президент Європейської комісії Ж. М. Баррозу, президент Європейської ради Г. Ван Ромпей і президент Литовської Республіки Д. Грібаускайте – перед початком саміту привітали главу Української держави рукостисканням.

Також В. Янукович узяв участь у церемонії фотографування глав держав і урядів – учасників саміту.

На пленарному засіданні саміту ініціативи «Східне партнерство» у Вільнюсі Президент України заявив, що європейський вибір залишається для України стратегічним напрямом подальшого цивілізаційного розвитку, зміцнення місця й ролі країни в сучасному конкурентному світі. «Вимушена пауза в процесі укладення Угоди не означає припинення

вкрай потрібних Україні євроінтеграційних реформ», – сказав він. За словами глави держави, для України Угода про асоціацію є детальним планом всеохоплюючої модернізації відповідно до європейських цінностей і стандартів.

В. Янукович підкреслив, що за останній період Україна досягла відчутного прогресу на шляху необхідних реформ. «Ми налаштовані наполегливо продовжувати цю роботу», – підкреслив Президент, додаючи, що Україна розраховує на підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом у найближчій перспективі. «Я підтверджую наміри України в найближчій перспективі підписати Угоду про асоціацію», – зазначив він.

Президент нагадав, що Україна спільно з ЄС уже понад шість років іде непростим курсом переговорів і пошуку компромісів. За його словами, на цьому шляху залишилося зробити лише кілька вирішальних кроків. «Ідеться про необхідність підготовки передумов, які забезпечать максимальні результати від імплементації Угоди», – сказав В. Янукович.

Глава держави висловив переконання, що Україна та ЄС гідно пройдуть цей завершальний етап. «Його головним завданням має бути здійснення програми спільних заходів, спрямованих на адаптацію економіки України до нових реалій», – сказав глава держави.

Президент підкреслив, що Україна сьогодні повинна, у тому числі у зв'язку з новими торговельно-економічними обставинами, готуватися не лише до своєчасної імплементації Угоди про асоціацію, а й до мінімізації негативних наслідків початкового періоду, які, безумовно, відчують на собі найменш захищені верстви українців. «Це вимагає нашої спільної роботи над програмою економічної допомоги Україні, яка дасть нам змогу здійснити підготовку до підписання Угоди», – сказав глава держави. За його словами, така програма має стати результатом спільних зусиль України та ЄС. «Упевнений, у результаті цієї роботи буде знято існуючі суперечності, що дасть можливість підписати Угоду й рухатися визначеним стратегічним шляхом європейської

інтеграції без серйозних втрат для економіки України», – зазначив Президент.

В. Янукович наголосив на необхідності розробки узгодженого плану дій з метою зняття суперечностей і врегулювання проблем у торговельно-економічному співробітництві з Росією та іншими членами Митного союзу, що пов'язуються зі створенням зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. «У цьому зв'язку був би вдячний за вашу підтримку в питанні започаткування відповідної співпраці у форматі Україна – ЄС – Росія», – зазначив глава держави на пленарному засіданні саміту ініціативи «Східне партнерство».

У коментарі агентству «Інтерфакс-Україна» після саміту у Вільнюсі В. Янукович підкреслив, що українська сторона запропонувала провести такі переговори, щоб зняти ті «вимоги Росії», які виникли на цьому шляху. «Ми в цьому дуже зацікавлені, щоб розблокувати підписання угоди про стратегічне партнерство з Росією», – зазначив глава держави.

Крім того, Президент підкреслив, що Україна має безліч питань, які необхідно найближчим часом вирішувати у форматі Україна – ЄС – Росія. «У цьому трикутнику є питання і ГТС, які ми обговорювали не лише з керівництвом Єврокомісії, а й на двосторонньому рівні, наприклад з федеральним канцлером Німеччини А. Меркель», – додав він.

Також В. Янукович підкреслив, що сьогодні в жодному разі не слід протиставляти політику Схід – Захід. «Ми повинні знайти такий шлях, який був би вигідним для всіх сторін», – зауважив Президент. Він підкреслив, що українська економіка не повинна нести втрати через якісь суперечності, які виникають з партнерами.

Глава держави додав, що Україна й РФ також мають багато двосторонніх питань, «які останнім часом не вирішуються».

Наголошуючи на важливості саміту у Вільнюсі для розуміння подальших перспектив щодо європейського майбутнього України, В. Янукович у коментарі агентству «Інтерфакс-Україна» підкреслив, що «двері до Євросоюзу відкриті». «У нас є час, який ми маємо використати для пошуку

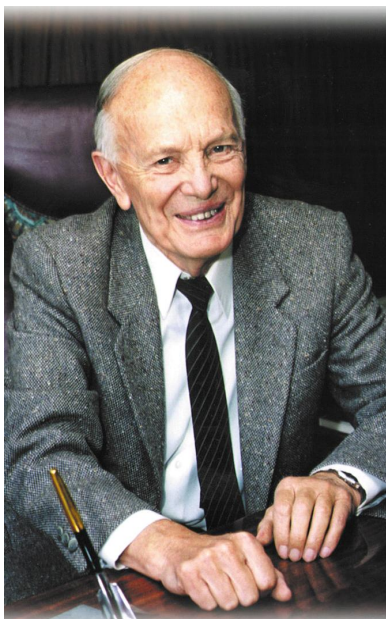
відповіді, на яких умовах Україна може зробити наступний крок», – сказав Президент.

За словами В. Януковича, найближчим часом Україна і Європейський Союз проведуть переговори на двосторонньому рівні про підписання Угоди про асоціацію. «Що стосується умов і вирішення тих проблемних питань, які на сьогодні є в Україні, їх, безумовно, потрібно обговорювати. Тому ми домовилися з керівництвом ЄК, що найближчим часом ми повернемося до розгляду цього питання на двосторонньому рівні», – сказав В. Янукович після саміту «Східне партнерство».

За словами Президента, цей документ є пріоритетом для України. «Але також залишається багато надзвичайно важливих умов, які необхідні для його підписання», – підкреслив він. За словами В. Януковича, саме обговорення проблемних питань, які залишилися, дасть можливість отримати чітку відповідь на питання, коли буде можливим підписання Угоди про асоціацію. «Безумовно, на перший план ми хочемо поставити питання надання Україні фінансово-економічної допомоги. Це одне з головних питань», – зазначив Президент.

Як зазначив радник Президента України А. Гончарук в інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна», для України та Європейського Союзу найближчою можливістю для підписання Угоди про асоціацію буде саміт Україна – ЄС, проведення якого заплановано на березень 2014 р.

Радник Президента висловив сподівання, що до проведення саміту спільна робоча група опрацює всі суперечливі питання *(Офіційне інтернет-представництво Президента України (<http://www.president.gov.ua>)). – 2013. – 29.11).*

27 листопада виповнилося 95 років видатному вченому, президенту Національної академії наук України академіку НАН України Борису Євгеновичу Патону

Вітання Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Високошановний Борисе Євгеновичу!

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського щиро вітає Вас, великого вченого, талановитого організатора науки, з 95-річчям від дня народження.

Ваше ім'я невіддільне від української науки. Народившись у день заснування Національної академії наук України, Ви пройшли разом з нею великий і славний шлях, стали символом інтелектуального й технологічного піднесення нашої Батьківщини.

Результатам Ваших наукових досліджень і розробок належить важливе місце в розбудові вітчизняного науково-технічного потенціалу, розвитку новітніх технологій. Вами

виховано ряд поколінь учених, які збагатили українську науку відкриттями першорядного значення.

Очолюючи академію понад півстоліття, Ви мудро скеруєте зусилля багатотисячних колективів учених на розвиток нових напрямів фундаментальної і прикладної науки, упровадження їхніх напрацювань в економіку, освіту, культуру.

Вам належить ініціатива з розроблення багатьох прогресивних форм організації науки, забезпечення її тісних зв'язків з виробництвом, спрямування наукового пошуку на вирішення завдань розбудови Української держави.

Великою Вашою заслугою є згуртування зусиль міжнародного наукового співтовариства, розбудова Міжнародної асоціації академій наук як ефективного інструменту плідної співпраці вчених різних країн.

Понад півстоліття триває Ваша місія опіки Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського. Ми завжди відчуваємо Вашу ревну й послідовну підтримку, глибоке розуміння проблем, складності стану й діяльності бібліотеки у світі, що динамічно змінюється. Ваші далекоглядні управлінські рішення, спрямовані на розвиток науки, наснажують колектив головного науково-інформаційного центру країни на трудові звершення, підвищують його життєздатність й ефективність функціонування.

Ваша самовіддана праця удостоєна найвищих оцінок з боку держави, вітчизняного і світового наукового співтовариства, наукової й освітянської громадськості, усього народу України.

Від щирого серця бажаємо Вам, дорогий Борисе Євгеновичу, міцного здоров'я, довгих літ життя, плідної творчої праці на благо України, її науки, освіти й культури!

Генеральний директор
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського

В. Попик

*(Інформаційно-аналітичні підрозділи НБУВ
(http://www.nbuv.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=131&Itemid=182). – 2013. – 27.11).*

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Відкладена асоціація як підсумок саміту у Вільнюсі

28–29 листопада у Вільнюсі відбувся саміт Східного партнерства, на якому Україна мала підписати Угоду про асоціацію з ЄС. Незважаючи на невиконання Україною ряду умов, зокрема щодо лікування Ю. Тимошенко, ЄС висловлював готовність підписати Угоду про асоціацію, проте, попри довготривалі сподівання на це, Україна все ж не зробила останнього кроку назустріч Європі. Угоду не підписано, а європейське майбутнє України відкладається на невизначений час.

За тиждень до саміту у Вільнюсі, 21 листопада, Кабінет Міністрів України офіційно припинив підготовку до підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, мотивуючи оголошену «паузу» «занадто швидкими темпами» нашої євроінтеграції, потребою налагодити відносини з Росією, відновити товарообіг, що значно зменшився, підняти економіку, збільшити конкурентоспроможність. «Як тільки ми вийдемо на той рівень, який нам буде комфортним, і коли він відповідатиме нашим інтересам, коли ми домовимося на нормальних умовах, тоді будемо вести розмову про підписання», – заявив В. Янукович.

Під час виступу на саміті Східного партнерства Президент України заявив представникам ЄС, що українська сторона готова підписати угоду про асоціацію в найближчій перспективі.

Глава держави підкреслив, що Україна вийшла на завершальний етап підписання Угоди, однак їй залишилося зробити ще декілька кроків. Зокрема, спільно з ЄС вирішити торговельно-економічні проблеми, які виникнуть в Україні на початковому періоді асоціації. «Україна і ЄС вийшли на завершальний етап укладення Угоди про асоціацію. Переконаний, це відкриє нову сторінку в розвитку Української держави,

переведе на якісно новий рівень наші відносини з ЄС і його державами-членами. Я підтверджую наміри України в найближчій перспективі підписати Угоду про асоціацію», – сказав В. Янукович під час свого виступу.

Президент запевнив представників Євросоюзу, що «вимушена пауза в процесі укладення Угоди не означає припинення вкрай потрібних Україні євроінтеграційних реформ».

Президент зазначив, що «Україна сьогодні повинна готуватися... до мінімізації негативних наслідків початкового періоду. Це потребує нашої спільної роботи над програмою економічної допомоги Україні, яка дасть нам змогу здійснити підготовку до підписання Угоди». На його переконання, «така програма має стати результатом спільних зусиль України і ЄС».

Також В. Янукович наголосив, що Україна потребує від ЄС «рішучих кроків назустріч Україні в питанні розробки й реалізації програми фінансово-економічної допомоги з використанням усіх наявних механізмів і ресурсів як інституцій, так і держав-членів ЄС».

Після завершення саміту на сайті Президента В. Януковича з'явилася заява, у якій він сказав, що в будь-якому випадку Угода про асоціацію буде підписана. «Україна чітко дотримується свого європейського вибору. А значить, розраховує на солідарність і підтримку з боку Європейського Союзу, його держав-членів, а також країн-партнерів».

Свої версії щодо причин непідписання Угоди про асоціацію України і ЄС на саміті у Вільнюсі озвучили європейські, українські й російські експерти.

Рішення щодо непідписання Угоди про асоціацію Україна – ЄС за підсумками роботи саміту Східного партнерства стало наслідком незмінності позиції українського Президента В. Януковича, повідомив міністр закордонних справ Литви Л. Лінкявічюс. «Ми були готові обговорювати це питання, причому обговорювалися численні варіанти, але Президент України залишився при своїй думці», – поінформував він.

Л. Лінкявічюс також повідомив, що на початку розмови з В. Януковичем обговорювалося питання про проведення тристоронніх переговорів у форматі Україна – ЄС – Росія. За

його словами, ЄС дав чітко зрозуміти, що «цей шлях не прийнятний». «Ми не уявляємо, як третя сторона братиме участь у процесах, які входять до компетенції двосторонніх переговорів, де третя сторона не має жодних повноважень», – пояснив Л. Лінкявічюс. Говорячи про те, як це позначиться на подальшому розвитку відносин ЄС і Росії, Л. Лінкявічюс констатував, що Брюссель приділяє велику увагу розвитку цих відносин. «Але свої уроки ми зробимо», – додав міністр.

Місткий і компактний аналіз причин зриву переговорного процесу запропонував колишній міністр закордонних справ Польщі А. Ротфельд. Він назвав три вади, через які, на його думку, не склалася асоціація України з ЄС. По-перше, це слабкість української економіки. ЄС не зміг запропонувати тих благ, які їй наобіцяла Росія. По-друге, це слабкість Євросоюзу, зазначив А. Ротфельд. «Україна не стала ключовою темою», – наголосив він. У ЄС, вважає польський дипломат, узагалі немає узгодженої стратегії у ставленні до України, як, зрештою, і в ставленні до Росії.

Третьою ж вадою колишній міністр закордонних справ Польщі назвав слабкість Росії, яка, за його словами, полягає в тому, що в неї немає довгострокової, орієнтованої на майбутнє зовнішньополітичної концепції. Курс Москви, заявив він, це насамперед реакція на розпад СРСР, спроба поновити колишній статус великої світової держави.

Росія прагне стати – так само як ЄС і США – третім центром впливу в євроатлантичній зоні. Для цього їй за будь-яку ціну кортить мати на своєму боці Україну та інші держави, які орієнтуються на Москву. Таку концепцію трьох центрів впливу А. Ротфельд назвав «анахронізмом», підходом, який був поширений у Європі за часів Меттерніха й «концепту європейських держав».

А. Олеховський, який очолював МЗС Польщі в середині 1990-х років, також вважає, що Москва перебуває в полоні геополітичних стереотипів XIX ст. Він нагадав, що Росія спочатку чинила тиск на Вірменію, потім і на Україну і, зрештою, досягла свого. «Це не правильний шлях, – заявив А. Олеховський. – Щоб розбудовувати сучасну, інтегровану, орієнтовану

на майбутнє Європу. Це неадекватні сучасності методи давноминулих часів».

Водночас європейські політики визнають, що прорахунком Європейського Союзу було висунення як основної умови підписання Угоди про асоціацію вирішення проблеми Ю. Тимошенко. У результаті, переконаний А. Ротфельд, європейська дипломатія стала заручником справи Ю. Тимошенко. На його думку, ЄС припустився помилки, обернувши питання про її звільнення на ключове.

Однак А. Олеховський вважає, що головною причиною прийнятого в Києві рішення заморозити асоціацію з ЄС стала зовсім не проблема Ю. Тимошенко. Він нагадав про аргументи українського уряду, його занепокоєння національною безпекою, яке вказує насамперед на економічні проблеми країни, яка, на думку Києва, може не витримати російських санкцій і російського тиску.

Свого часу А. Олеховський вів переговори про асоціацію Польщі з ЄС (угода, яку було підписано наприкінці 1991 р.). «Економічна ситуація в Польщі на той час була навіть гірша, ніж зараз в Україні, – розповів він. – Асоціацією було передбачено повний розрив зв'язків, які існували в межах Ради економічної взаємодопомоги. Але ми були орієнтовані на реформи, хотіли змін у країні. Якщо ви не бажаєте змін у країні, оскільки хочете зберегти свою владу, то такий крок – величезний ризик. Ось такими є мотиви В. Януковича», – вважає він.

Подібної точки зору дотримується експерт Соціал-демократичної партії Німеччини (СДПН), колишній координатор німецько-американських відносин у відомстві федеративного канцлера К. Фогт. «Рішення Президента В. Януковича було прийняте з урахуванням тиску з боку Росії та продиктоване не рішенням про Ю. Тимошенко, а більш вузькими інтересами», – наголосив він. На думку К. Фогта, Президент України зробив вибір на користь Росії, аби не погрузнути в клопотах асоціації з ЄС, яка вимагає впровадження реформ. Тим не менше ЄС вважає необхідним і надалі залишати відкритими для України двері у ЄС, оскільки більшість українського населення виступає за тісний зв'язок з ЄС, який навіть в умовах

фінансової кризи залишається привабливим. «Звичайно, в умовах кризи авторитет Євросоюзу похитнувся, – заявив К. Фогт. – Але я впевнений, що більшість українців залюбки житимуть у таких “кризових” умовах, які є в країнах ЄС».

До того ж, додав він, є приклад успішного економічного розвитку Польщі, яка виступає для українців «зразком ідеального майбутнього».

Загалом, європейські політики й дипломати глибоко розчаровані несподіваним «розворотом» Києва у бік Москви. Наслідком, вважають у ЄС, стане відкладення модернізації країни і відсутність демократичних перетворень.

З іншого боку, європейці також визнають свої дипломатичні помилки. Так, за словами голови Європарламенту М. Шульца, відмова України від асоціації з Євросоюзом пов'язана, серед іншого, з недостатньою готовністю ЄС надати цій країні необхідну допомогу, на відміну від Росії. «Вважаю, що ми недооцінили драматизм внутрішньополітичної ситуації в Україні», – заявив він.

Тож певну частку відповідальності за результат саміту Східного партнерства несе європейська сторона і власне Литва, як головуюча держава. Питання політики Східного партнерства давало Литві шанс утвердити свій авторитет у ЄС. Однак, як вважають литовські політики та експерти, на результат саміту у Вільнюсі вплинули як «промахи» європейської сторони загалом, так і позиція самої Литви.

На думку політичного оглядача, докторанта факультету комунікацій Вільнюського університету журналістики В. Денисенка, ЄС повільно реагує на можливі конфліктні ситуації, у результаті чого Україна не мала можливості відчутти прямої підтримки: «Брюссель дуже обережно реагує на такі виклики і не йде на відкриту конфронтацію. Росія ніколи не обмежувала себе у виборі засобів, тому ЄС потрібно було більш чітко висловлювати свою позицію та підтримувати Україну». Європейський Союз, на відміну від Росії, не хоче бачити ситуацію з Україною як битву за неї. Росія визнає це та застосовує відповідні засоби. Європейський Союз займає очікувальну позицію, чекає на бажання країни та її готовність до реальних кроків.

Відсутність швидкої реакції Європейського Союзу на ситуацію, що відбувалась з Україною, зокрема у серпні – вересні під час активного політичного та економічного тиску зі сторони Росії, є чи не головним промахом Європейського Союзу. ЄС пропонує Україні кредити під складні та довготривалі зміни. Ці зміни не призведуть навіть до середньотермінового ефекту. Водночас гроші, які пропонує Росія, – це гроші виключно під політичні вимоги, що є прийнятним для української влади. Неврахування такої різниці у двох пропозиціях від різних геополітичних гравців – серйозна помилка Європейського Союзу.

Ще однією помилкою Європейського Союзу була формалізація вимог щодо України. Частка цих вимог випадає з контексту розуміння українського суспільства. ЄС намагається наблизити країни Східного партнерства, не вивчаючи глибоко ці країни від рівня ментального до соціально-економічного. Бо як ще інакше можна пояснити вимоги надання кредитів МВФ за умови лібералізації цін на енергетику для населення? Це повинно було означати, що населення буде сплачувати в рази більше. То чи підтримуватиме потім це населення керівництво держави, що погодилося на такі умови надання кредитів?

За словами депутата Сейму Литви Е. Зінгеріса, Європейський Союз недооцінив обстановку, не прорахував ситуацію на кілька кроків вперед: «МВФ змінив умови кредитування саме перед самітом. Це схоже на непорозуміння: час невідповідний і навіщо?». Проблема в тому, що Європейський Союз не мислить геополітичними категоріями, говорить Л. Касчюнас, директор Центру досліджень Східної Європи: «Не можна йти просто за стандартами. Це залежить від ментального аспекту, треба розглядати процес глибше».

Водночас доказом «негнучкості» ЄС стало прив'язування справи Ю. Тимошенко до підписання Угоди про асоціацію. ЄС був вимушений частково зняти акцент зі справи Ю. Тимошенко, пояснює В. Денисенко: «В останній час ішлося лише про її лікування. Консенсус був, Європа дещо пом'якшила свою позицію, але цього виявилось недостатньо».

Голова Комітету закордонних справ Литви Б. Йотка ще більш критичний у цьому питанні: «Наразі Євросоюз уже зняв питання Ю. Тимошенко. Це було перегином з боку лідерів Європейського Союзу. Не можна пов'язувати долю країни з однією людиною, наскільки важливою вона б не була».

Представник литовської влади у приватній розмові зазначив, що діючий президент Литви Д. Грібаускайте могла більш ефективно використати інструменти представництва для вдалого вирішення українського питання. Литва мала змогу поставити на порядок денний Ради ЄС питання обговорення реакції на тиск з боку Росії.

Найбільш вдалим серед можливих варіантів виглядало вирішення нагальних проблем, або хоча б заохочення до їх вирішення Україною у політичній площині. Цим політичним рішенням могло бути надання фінансової допомоги або розробка механізмів надання цієї допомоги. Литва мала змогу запропонувати таке рішення. Якщо б воно було вчасно запропоновано, то українські політичні інтереси можна було повернути в інший бік.

Депутат Сейму Литви та лідер Партії зелених Л. Бальсис зазначив, що якщо говорити про недостатню активність з боку Литви, то потрібно робити акцент не на роботі литовських дипломатів, а на роботі вищого політичного істеблішменту, а саме Д. Грібаускайте: «Зовнішню політику в Литві, згідно з Конституцією, формує інституція президента країни, парламент – лише частково. Можливо, активних дій з боку політичної еліти справді було недостатньо».

Щоправда, Л. Касчюнас на таке пояснення дивиться більш скептично: «Литва, незважаючи на головування у ЄС, може тільки модерувати ситуацію, але не є головним лідером. ЄС парафує угоди з Молдовою та Грузією, політична гра України від Литви не залежить. У будь-якому разі геополітичне становище Литви не залежить від результатів саміту у Вільнюсі».

Так чи інакше, експерти зазначають, що порівняно зі своїм попередником для Д. Грібаускайте Східна Європа не була головним пріоритетом. «Якщо порівнювати Д. Грібаускайте з колишнім президентом Литви В. Адамкусом, то можна поба-

чити, що при колишньому президенті ціннісні пріоритети та питання Східного партнерства були більш пріоритетними», – говорить В. Денисенко.

Л. Касчюнас говорить, що політична еліта Європейського Союзу розуміє свою частку провини в зірваному підписанні Угоди про асоціацію України з ЄС та в слабкій реалізації політики Східного партнерства. Він прогнозує, що європейські політики спробують використати ці промахи в майбутньому на свою користь. Однак Європейському Союзу потрібно скоріше це робити, бо у 2015 р. Росія створює Євразійський економічний союз, і для політичних маневрів часу залишилося обмаль.

Більшість українських аналітиків сходяться на тому, що у своїх діях стосовно майбутнього України В. Янукович керується передусім своїми власними політичними інтересами і діє при цьому ситуативно. «Стратегія у нього одна – утримання особистої влади й отримання ресурсу для власного збагачення. І грає він тут за прикладом східних деспотій – ніколи незрозуміло, яку карту він витягне», – вважає професор Києво-Могилянської академії, політолог О. Гарань. На його переконання, саме через власні політичні вигоди В. Янукович донині торгується з Росією і Євросоюзом щодо підтримки. Якщо український Президент домовиться, що для збереження влади після 2015 р. від ЄС отримає більше, ніж від Росії, то він піде до Європи, не виключає О. Гарань. Якщо переговори з європейцями будуть неуспішними, тоді, на думку політолога, буде навпаки.

Збереження влади будь-якою ціною називає головним мотивом дій В. Януковича як у зовнішній, так і у внутрішній політиці експерт Європейської ради міжнародних відносин Ш. Майстер. «Якщо він програє вибори, він втратить все те, що він нажив за останні роки. Адже в Україні діє принцип “переможець забирає все”», – зазначає політолог. Ш. Майстер закликає провідні українські демократичні партії – «Батьківщину» і УДАР – визначити на наступних виборах єдиного кандидата, високий результат якого в першому турі знизив би ризик фальсифікацій під час вирішального голосування.

«Перемога на виборах, здається, є питанням життя і смерті для В. Януковича. Якщо він не переможе, він може втратити не тільки своє багатство, але й помінятися місцями з Ю. Тимошенко», – пише The Economist і зазначає, що підписання Угоди з ЄС, можливо, запропонувало б В. Януковичу найкращий шанс перемогти опозицію справедливо, але він, вочевидь, віддав перевагу старим методам, які включають у себе поєднання виборчих хабарів і придушення інакомислення.

Гроші та майбутні президентські вибори – це, по суті, два ключові аспекти, що зумовили уряд відмовитися від асоціації з ЄС, вважає директор Фонду «Демократичні ініціативи ім. І. Кучеріва» І. Бекешкіна. «Україну практично виставили на торги, – каже вона. – Оскільки ж ЄС не обіцяв грошей, які дуже потрібні діючій владі на вибори 2015 р., то Президент поїхав домовлятися в Росію». Раптова відмова від асоціації говорить про те, що з Кремлем домовилися-таки, констатує соціолог.

Учасники саміту Східного партнерства у Вільнюсі прийняли заключну декларацію за результатами зустрічі під назвою «Східне партнерство: дорога вперед».

Учасники саміту у Вільнюсі оцінили прогрес Східного партнерства з часу саміту у Варшаві, що відбувся у вересні 2011 р., і домовилися про амбітний порядок денний на майбутнє. У цьому контексті вони наголосили на важливості імплементації схвалених зобов'язань, зокрема у сфері політичних, економічних і соціальних реформ. Учасники саміту підтвердили важливість, яку вони надають Східному партнерству, заснованому на взаємних інтересах і зобов'язаннях, так само як і на загальній відповідальності, диференціації.

Визнаючи і вітаючи досягнутий прогрес, вони також закликають, що ще багато чого має бути зроблено для вирішення існуючих проблем на шляху демократії, поваги основних свобод і верховенства права. У цьому відношенні учасники саміту наголосили, що прогрес щодо тих загальних цінностей може бути досягнутий за допомогою зміцнення ефективності та незалежності судової системи, ефективної боротьби з корупцією, упровадження реформ державного управління.

Учасники саміту домовилися, що досягнення більш тісної співпраці між ЄС і країнами Східного партнерства є важливим для того, щоб гарантувати стабільність і добробут всієї Європи. Вирішення конфліктів, побудова довіри і добросусідських відносин є важливим для економічного й соціального розвитку та співробітництва в регіоні.

Учасники саміту відзначили рішення українського уряду тимчасово призупинити процес підготовки для підписання Угоди про асоціацію та глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Вони також відзначили безпрецедентну публічну підтримку політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС.

Україна і ЄС підтвердили свої зобов'язання підписати Угоду про асоціацію на основі рішучих дій і відчутного прогресу в трьох сферах, зазначених на саміті Україна – ЄС у 2013 р. У цьому відношенні вже досягнуто важливого прогресу.

Учасники вітають видатний крок уперед, досягнутий у створенні амбітних нових Угод про асоціацію, включаючи глибоку і всеосяжну зону вільної торгівлі між ЄС і деякими країнами-партнерами. Згідно з декларацією, ці угоди спрямовані підтримувати далекосяжні політичні та соціально-економічні реформи, а також спростити просування країн у напрямі ЄС, його правил і стандартів.

Учасники саміту вітають прогрес, досягнутий у переговорах про угоду про асоціацію з Азербайджаном, і, ґрунтуючись на існуючих двосторонніх конструктивних відносинах, закликають до подальшого їх продовження. ЄС залишається готовий почати переговори щодо глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі як частини угоди про асоціацію.

Учасники саміту наголошують, що в майбутньому ефективна реалізація угод про асоціацію та поглиблені і всеосяжні зони вільної торгівлі разом з реформами приведе до всебічного наближення законодавства та стандартів країн-учасників Східного партнерства до ЄС, що приведе до їх поступової економічної інтеграції у внутрішній ринок ЄС, отже, до створення економічної зони. Вони також зобов'язуються розглянути на наступному саміті можливі подальші кроки для посилення економічної інтеграції.

У декларації наголошується, що зростаючі відносини між ЄС і східноєвропейськими партнерами в галузі економічної інтеграції можуть істотно зміцнити міжнародну конкурентоспроможність Європи та сприяти сталому і всеосяжному зростанню, а також створенню робочих місць. Інтенсивні й послідовні заходи з проведення реформ служать загальному інтересу, допомагаючи країнам Східної Європи рухатися вперед до побудови глибокої та стійкої демократії, де переважають ефективне управління та верховенство права, а економіки розвиваються на ринкових принципах на підтримку справедливого та сталого розвитку. Учасники саміту наголошують, що цей амбітний порядок денний потребує залучення більш широкого суспільства, тому вони вітають більш широку участь парламентів, громадянського суспільства, місцевих і регіональних влад, бізнес-кіл та інших зацікавлених сторін у порядку денному саміту Східного партнерства.

Учасники саміту погоджуються з вищевказаними загальними політичними принципами партнерства на період наступних двох років. Ця заява разом з новими порядками денними асоціації та іншими існуючими й майбутніми документами, що регулюють двосторонні відносини, і робочими програмами багатосторонніх платформ формують чіткий план дій для Східного партнерства на 2014–2015 рр.

Жодного документа між Україною і ЄС на саміті Східного партнерства у Вільнюсі підписано не було. Ні головної угоди про асоціацію, ні якоїсь проміжної декларації сторони не ухвалили. Президент України В. Янукович приїхав на саміт зі своїми пропозиціями, більш схожими на зустрічні вимоги до Євросоюзу. Глава держави підтвердив наміри Києва підписати Угоду, але не зараз, а колись у майбутньому. В. Янукович акцентував увагу на тому, що європейцям необхідно розробити програму економічної допомоги Україні на період адаптації її економіки до нових реалій зони вільної торгівлі з ЄС. Президент звернув увагу на те, що державі потрібна підтримка МВФ і Світового банку, а також активна допомога ЄС у процесах модернізації газотранспортної системи.

Утім, європейські політики здивовані сумою, яку називає Київ для підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Єврокомісар Ш. Фюле, зокрема, зазначив, що «ця сума, навіть якщо розподілити її на 10 років, буде відповідати 10 % від ВВП України на рік. Це глибоко суперечить досвіду країн, що вступили в союз з Європою, у яких загальні витрати становили всього кілька відсотків ВВП на рік. Я розчарований, що фінансування, необхідне українським підприємствам для модернізації, озвучується як витрати, а не інвестиції», – заявив він. Водночас Ш. Фюле зазначив, що «угода» може бути підписана, шойно Київ буде до цього готовий.

За словами посла Європейського Союзу в Україні Я. Томбінського, ЄС готовий зробити внесок в економічні реформи України, однак не має намірів сплачувати її борги. Він переконаний, що Угода про асоціацію, включно з глибокою та всеосяжною зоною вільної торгівлі, – це не проблема, а її вирішення. «Пакет економічних реформ, що міститься в Угоді, уже був випробуваний раніше. Кожна країна, що підписала угоду про зону вільної торгівлі з ЄС, отримала економічні вигоди, навіть попри те, що ці угоди були набагато менш амбітні та далекосяжні, ніж Угода про асоціацію з Україною», – наголосив він.

Український лідер закликав також якомога швидше ввести безвізовий режим, а також долучити до переговорів про євроінтеграцію Росію. Від останнього європейці категорично відмовилися. «Звичайно, це неприйнятно. Ми вважаємо суверенність кожної країни світу. Коли йдеться про двосторонню процедуру, нам не потрібна тристороння угода. Якщо ми співпрацюємо з Канадою або з Південною Кореєю, нам не потрібна третя сторона для того, щоб обговорювати завершення роботи над двосторонньою угодою», – пояснив президент Єврокомісії Ж. М. Баррозу.

Президент Литви Д. Грібаускайте заявила, що за бажання протидіяти тискові Росії цілком можливо. «Наш досвід, Литви, наприклад, доводить, що якщо у вас є політична воля протидіяти тиску, не здаватися, то тиск не спрацює», – заявила вона.

Д. Грібаускайте вважає, що керівництво України, прийнявши рішення не підписувати Угоди про асоціацію з ЄС, обрало шлях «у нікуди». За словами Д. Грібаускайте, В. Янукович не прислухався до аргументів про те, яку користь договори дали новим державам-членам ЄС. «Усі країни висловилися і показали на власному прикладі, що означають договори про вільну торгівлю з Європою, і зближення з Європою, і що за 15 років 12 нових європейських країн досягли такого прогресу саме тому, що підписали такий договір», – сказала президент.

Загалом, представники керівництва ЄС усіляко підкреслювали, що не полишають надії на підписання рано чи пізно Угоди з Україною. Заяви про те, що «двері відчинені» й пропозиція підписати угоду «лишається на столі», стали головний месиджем для України, який у Вільнюсі повторювали кілька разів. Зокрема, верховний представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки К. Ештон запевнила: «Ми хочемо мати зв'язки з Україною. І ми маємо багато зробити для вигоди громадян як України, так і Європейського Союзу. Ми схвалюємо інтенсивні переговори, які відбувалися останнім часом. Звісно, Україні вирішувати, що робити. Але я можу сказати, що двері Європейського Союзу залишаються відкритими, бо це справді важливо для них і для нас».

К. Ештон заявила, що Євросоюз сподівається на швидкий прогрес у переговорах з Україною в питанні щодо асоціації, незважаючи на рішення призупинити підготовку відповідної угоди.

Про те, що Україні пропонують до схвалення найпривабливішу в історії Євросоюзу угоду, нагадав голова Європейської ради Г. Ван Ромпей. «Запрошення підписати найамбітнішу угоду, яку коли-небудь Європейський Союз пропонував державам, що не є членами ЄС, як і раніше, лежить на столі. Ми готові підписати з Україною цю Угоду, тільки-но будуть виконані всі завдання, які були поставлені Євросоюзом. Двері лишаються відчиненими», – запевнив один з лідерів ЄС.

Д. Грібаускайте заявила, що ЄС очікує зміни рішення України щодо Угоди про асоціацію до саміту Східного партнерства в Ризі, який відбудеться у 2015 р. «Ми сподіваємося, що

до саміту в Ризі Україна прийматиме рішення, які будуть корисні самій Україні», – сказала президент.

Також, за її словами, Євросоюз не має намірів змінювати умови на переговорах з Києвом щодо Угоди про асоціацію. «Українська еліта, український уряд могли б змінити свій підхід. Євросоюз не планує далі торгуватися. Усі основні положення відомі. Ніяких нових положень не буде», – сказала вона.

Тим часом у Євросоюзі й далі наполягають на лікуванні експрем'єра за кордоном. ЄС не має намірів змінювати свою позицію щодо експрем'єра України Ю. Тимошенко, щоб переконати Київ підписати Угоду про асоціацію і зону вільної торгівлі, заявив європейський комісар з питань розширення і політики добросусідства Ш. Фюле. «Що стосується Євросоюзу, то ми чітко заявили, що однією з умов підписання Угоди про асоціацію є вирішення питання вибіркового правосуддя, усунення його наслідків і недопущення його повторення в майбутньому», – сказав Ш. Фюле, відповідаючи на питання, чи готовий ЄС проявити деяку гнучкість для підписання асоціації, зокрема переглянути вимогу щодо лікування Ю. Тимошенко за кордоном. «Це потребує політичної волі українського керівництва, а також рішучих дій і відчутного прогресу на умовах, висунутих Євросоюзом у грудні 2012 р.», – додав він.

Європейський Союз не може скасувати вимоги, які Україна так і не виконала, і надалі наполягатиме на звільненні з в'язниці експрем'єр-міністра України Ю. Тимошенко, заявила у Вільнюсі А. Меркель. «Усе залежить від України, чи буде в Україні сміливість виконати вимоги ЄС. Ці вимоги не можна скасувати, тому що це саме те, що вимагалось від решти 27 членів ЄС. Але переговорний процес триватиме, він не має часових рамок і може дуже затягнутися», – сказала вона. А. Меркель додала, що для Німеччини важливо, щоб переговори з Росією надалі не відбувалися у форматі протиставлення Росії Європейському Союзу. Вона також наголосила, що ЄС і надалі хвилює доля Ю. Тимошенко, зокрема представники Євросоюзу вимагатимуть, щоб експрем'єра направили на лікування до Німеччини.

Під час спілкування з пресою А. Меркель дала зрозуміти, що розуміє причини, які змусили Україну відмовитися від підписання Угоди у Вільнюсі. За її словами, «Україна – класична країна, яка тісно пов'язана з Росією». Канцлер знає зі слів Президента В. Януковича, що більша частина (50 %) української торгівлі пов'язана з Росією та країнами Митного союзу, а 45 % – з ЄС. «Наше завдання як членів ЄС полягатиме в тому, щоб у майбутньому ще інтенсивніше говорити з Росією про відхід від принципу “або-або”», – зауважила А. Меркель.

При цьому А. Меркель зазначила, що кінцеве рішення про зближення з ЄС – за Україною. «Я вважаю, що зрештою від України залежить, чи є в неї мужність і чи зробить вона ще один крок назустріч Європі», – зауважила канцлер. Якщо це станеться, «ЄС буде надійним партнером».

Канцлер Німеччини має намір провести переговори з керівництвом Росії стосовно геополітичного вибору України, про що вона заявила на брифінгу для німецьких журналістів. За її словами, Євросоюз повинен поговорити з Росією, щоб уникнути підходу «ми або вони» щодо України. «Це займе багато часу, і тут якраз роль для Німеччини, яку вона може відіграти», – сказала канцлер.

А. Меркель хоче нагадати В. Путіну, що «холодна війна» закінчилася, а значить не треба розглядати євроінтеграцію України як інструмент проти Росії, бо наближення України до Європи у Росії розуміють як віддалення від Росії. При цьому А. Меркель зазначила, що вони бачать Росію як стратегічного партнера, адже ЄС купує російський газ, а сама Росія зацікавлена в партнерстві, яке спрямоване на її модернізацію.

Щоправда, деякі німецькі політологи вважають, що боротьби Євросоюзу та Росії за Україну не буде. Сьогодні блок партій ХДС/ХСС, до якого належить й А. Меркель, уклав коаліційну угоду із соціал-демократами. Німеччина на порозі створення нової «великої» урядової коаліції. А німецькі соціал-демократи відомі прихильним і дружнім ставленням до Росії.

«Соціал-демократам вдалося просунути свою політику стосовно Росії, яка уникатиме конфронтації. Я не знаю, наскільки

це проявиться в урядуванні. А. Меркель уже оголосила, що протестуватиме проти амбіцій В. Путіна на європейську Україну», – вважає німецький політолог Г. Нойгебауер. У якій формі А. Меркель це робитиме – питання відкрите, каже експерт. «Але напевно вона не відійде від своєї звичної манери, тобто підніматиме цю тему в діалозі, а значить, тема вже буде згадана і на ній можна буде ставити крапку», – резюмував Г. Нойгебауер.

В Україні влада та опозиція розійшлися в оцінках саміту у Вільнюсі. Провладні політики вважають результати саміту «перемогою України», представники ж опозиції та експерти кажуть про найбільший провал української дипломатії.

Перший заступник голови парламентської фракції партії «Батьківщина» С. Соболев вважає, що у Вільнюсі завершився процес «повного провалу» зовнішньої політики В. Януковича. «На російському напрямі – жодних зрушень, крім заяв, європейський напрям провалений остаточно, а напрям США ніколи не був таким, який би можна було назвати позитивним для В. Януковича», – вважає С. Соболев. Він прогнозує початок бойкоту режиму В. Януковича і називає символічним те, що Президент України на саміті у Вільнюсі «буквально і в переносному значенні» сів поруч з президентом Білорусі. «Гадаю, країни ЄС глибоко розчаровані. Здається, уже чимало європейських лідерів усвідомили, що з В. Януковичем жодного результату досягнути неможливо», – зауважив експерт Європейської ради міжнародних відносин Ш. Майстер.

Примітно, що Президент України поїхав із саміту Східного партнерства один з найперших, скасувавши свою прес-конференцію, заплановану на обідній час. Було скасовано також зустріч українського Президента з польським колегою Б. Коморовським, яка була запланована на 2 грудня. Досі Б. Коморовський вважався головним «лобістом» України у Європейському Союзі. Офіційних пояснень причини скасування зустрічі сторони не назвали.

Яскравою ілюстрацією негайної зміни риторики в спілкуванні з В. Януковичем експерти називають слова А. Меркель, сказані нею після завершення саміту у Вільнюсі. Коментуючи

перспективи звільнення Ю. Тимошенко, А. Меркель зазначила: «Ми думаємо про Ю. Тимошенко і про всіх, хто в Україні та Білорусі живуть у важких політичних умовах», – заявила вона. Уперше за останні півтора року А. Меркель поставила Україну в один ряд з Білоруссю. У травні торік, у розпал медійної кампанії з критикою політичних репресій в Україні напередодні «Євро-2012», А. Меркель констатувала, що «в Україні і Білорусі люди досі страждають від диктатури і репресій».

Повернення глави німецького уряду до цієї риторики політолог А. Умланд пояснює величезним роздратуванням і втомою від В. Януковича, який протягом багатьох місяців виснажливих переговорів проявив себе як абсолютно непередбачуваний співрозмовник. «Політичний режим в Україні наразі інший, ніж у Білорусі. Але імідж В. Януковича за рівнем негативу наближається до іміджу О. Лукашенка. Хоча В. Янукович поки і не став таким диктатором, як О. Лукашенко, але достатнього того, що він роками водить Євросоюз за ніс», – зауважує А. Умланд.

А. Умланд також зазначає, що, ставлячи під загрозу євроінтеграційний курс, В. Янукович наражається не лише на вуличні протести, а й ризикує дестабілізацією владної вертикалі. «Що більш освіченими є люди, тим більшою є підтримка євроінтеграції. За асоціацію виступають не лише журналісти і професори, а й значна частина посадовців і дипломатів. Усі вони дуже незадоволені», – зазначає німецький політолог. Непідписання Угоди про асоціацію, вважає А. Умланд, може підірвати монолітність правлячої партії й оточення В. Януковича. Адже серед цих людей також чимало зацікавлених у євроінтеграції, зауважує німецький доцент Києво-Могилянської академії.

Директор політико-правових програм Центру ум О. Разумкова Ю. Якименко висловив думку про те, що Президент В. Янукович показав себе під час саміту у Вільнюсі «людиною, яка не виконує публічно взятих на себе зобов'язань, і цього, власне, достатньо, щоб західні колеги сформували про нього свою думку чи мали відповідне ставлення до нього. Якщо людина багато разів обіцяє виконати щось і відмовляється

від усього, що відбувалося раніше, очевидно, це і є його імідж», – заявив Ю. Якименко.

Попри те, за його словами, Україна покращила свій імідж, бо Європа побачила «активне, проєвропейське суспільство». «З одного боку, ставлення до України нікуди не дівається і пропозиція про євроінтеграцію залишається у силі. З іншого – вона побачила, з якими контрагентами має справу. Європейці тепер знатимуть, у яких аспектах варто продовжувати відносини, а де ці відносити потрібно вже виносити за дужки президентських виборів», – вважає політолог.

На думку політолога В. Карасьова, для В. Януковича важливо було відстояти позицію про паузу в підписанні Угоди з ЄС, а зовнішня модель поведінки для нього була неважлива. «В. Янукович вів себе абсолютно у стилі пострадянської пресентатури, без прогинання. Дійсно, це було неприємно, коли його часом ігнорували і коли посадили його вкінці столу. Можливо, йому було неприємним розчарування, гіркота чи навіть зневага з боку європейських партнерів», – заявив В. Карасьов.

Проте, на його думку, для нього «це хоч і неприємно, проте несмертельно». «Для нього головне – втримати двері у Європу відкритими, не перекреслювати євроінтеграцію взагалі та продовжувати її далі. Не втратити перспективу підписання, пролонгувати його на 2014 р. Адже президентські речники й радники активно говорять про можливість підписання Угоди в березні наступного року», – зазначає експерт.

Як стверджує В. Карасьов, основної своєї мети на саміті В. Янукович досяг. «Основна мета – не допустити євроізоляції і продовжити контакти з європейськими партнерами попри крах усіх ілюзій у суспільстві. Іміджево, можливо, він і втратив, але перед ним двері не закрили. Так що він знову має можливість маневрувати між ЄС і МС», – додає В. Карасьов. За його словами, одним із тих, хто оцінював поведінку В. Януковича на саміті, був президент РФ В. Путін. «Більше того, очевидно, одним з глядачів цієї поведінки є не тільки українські глядачі, європейські лідери, а й сам В. Путін, який уважно придивляється до того, як поведуть себе з європейськими лідерами пострадянські президенти, чи прогнулися вони чи ні, чи круті вони мужики», – наголошує експерт.

Науковий директор Інституту євроатлантичного співробітництва О. Сушко, який теж був присутнім на саміті у Вільнюсі, назвав підсумки зустрічі «одним з найсерйозніших провалів української зовнішньої політики» за всі роки незалежності. «За жодним з питань не вдалося знайти рішення, не виявлено жодного алгоритму руху вперед», – сказав експерт. На доказ цьому він нагадав, що у Вільнюсі не була навіть ухвалена спільна заява, про яку говорили ще напередодні, бо «українська сторона не виявила жодної політичної волі до руху назустріч з ЄС, як це було до листопада». Аналітик назвав «екзотичними» пропозиції українського керівництва європейським лідерам розпочати тристоронні консультації про долю України за участі Росії. «Ці пропозиції не викликають жодного розуміння у європейських політиків та експертів», – сказав О. Сушко. На його думку, українську владу тепер очікує «м'яка ізоляція», яку ніхто не буде прямо називати бойкотом чи санкціями.

«Це величезне розчарування, хоча несподіванки немає. Усі, хто хотів якоїсь визначеності, насправді приблизно такого результату й чекали. Таким рішенням нинішня влада прирекла себе на народне неприйняття», – зазначив політик, професор Києво-Могилянської академії В. Мусіяка. За його словами, такий вибір української влади – зовсім не кращий, оскільки не було запропоновано ніякого плану, а були тільки скарги на проблеми. «Угода могла б стати таким планом, початком усвідомленого руху України. Без активних дій з боку політиків ніщо не зміниться. Нам доведеться і далі залишатися в цьому сірому середовищі, де ми зараз. Але так, як було, уже не буде точно», – підкреслив В. Мусіяка.

Також розчарований ситуацією у Вільнюсі й глава правління Центру політико-правових реформ І. Коліушко. Він вважає, що непідписана Угода поставила Україну в дуже невигідне становище. «Тепер ми не захищені ні від Європи, ні від Росії. І якщо це все правда, що говорять про В. Януковича в пресі, то це клоунада, а не поведінка Президента. Україна – європейська країна, і вона рухатиметься в бік Європи. Але чим повільнішим буде цей рух, тим більше санкцій з обох боків ми отримуватимемо», – зазначив І. Коліушко.

Позафракційний народний депутат О. Доній вважає, що Україна нині втратила «черговий шанс для зростання». «Нині з'явилася нова когорта країн, які приєднуються до Європейського Співтовариства. А Україна через ряд чинників, у тому числі й через особисті міркування В. Януковича, перетворюється на «сіру зону», як Придністров'я. У країні може відбутися розшарування суспільства на дуже бідних і дуже багатих, влада стане авторитарною», – припускає О. Доній.

Політик вважає, що Україні необхідно поліпшити відносини з Росією. «У Росії економіка залишається частиною політики. І якщо раніше вони захоплювали території, то зараз просто чинять тиск на сусідів. Без внутрішньої демократії і зменшення агресії позбутися цього тиску буде складно. Україна повинна шукати нові ринки, тоді, можливо, знизиться рівень залежності від Росії», – відзначив О. Доній.

На російському тиску також акцентував увагу і політолог, професор кафедри політології НаУКМА О. Гарань. «Україна упустила свій шанс, Європа навіть запропонувала компроміс, але підписати Угоду все одно не вдалося. Спочатку Україна була згодна з усіма умовами, потім з'ясувалося, що Угода нам не вигідна, що на Україну тиснула Росія. В. Янукович веде якусь гру – він розраховує на 2015 р., має наміри виграти вибори. Очевидно, В. Путін йому щось пообіцяв. Але розраховувати на Росію – ризиковано. Знижки на газ, наприклад, не обговорювалися. Про братерські відносини з Росією говорити не доводиться, оскільки Росія не уміє так будувати відносини», – вважає О. Гарань. Водночас позитивним моментом ситуації, що склалася, політолог називає те, що люди вийшли з акціями протесту.

З такими оцінками результатів саміту у Вільнюсі категорично не згоден депутат від Партії регіонів у Верховній Раді В. Олійник. Хоч Україна й не підписала на саміті жодного документа, цей саміт не можна вважати безрезультатним, вважає «регіонал». «Ми не ставимо крапку – ми ставимо три крапки й продовжуємо діалог. Бо якби ми підписали Угоду про асоціацію в її нинішньому вигляді, це була би угода про капітуляцію України», – сказав депутат.

В. Олійник наголосив, що європейські партнери на рівні президентів Польщі та Литви погодилися з аргументами української сторони про те, що внаслідок нехтування «економічним чинником, за умов підписання нинішнього тексту Угоди, в Україні зросте безробіття, невиплата зарплат і зупиняться підприємства». За його оцінками, навесні обидві сторони повернуться до підписання Угоди, що передбачатиме й надання допомоги Україні, аналогічної тій, яку свого часу отримали від ЄС Польща, Угорщина та Чехія.

Також В. Олійник звинуватив лідерів опозиції в тому, що вони їздили на саміт у Вільнюс не відстоювати економічні інтереси держави, а змагалися у поступливості європейським лідерам під час «політичного кастингу» на посаду наступного Президента України. «У зверненні опозиції, схваленому на мітингах, немає жодної згадки про тиск Росії. Ну, хоч би якусь акцію зробили біля російського Посольства, хоч би щось сказали про необхідність фінансової підтримки з боку ЄС! Хіба це державницька позиція?» – запитує В. Олійник.

Не вважає трагедією непідписану Угоду народний депутат від Партії регіонів Д. Святаш. «Саміт ми не провалили. Просто відбулося перенесення дати підписання Угоди. Ми повинні провести консультації з виробниками, зрозуміти позицію Росії, усе-таки вона для нас важлива. Україна продовжуватиме рухатися до Європи. Підписання Угоди – це не мета, це тільки засіб. Коли Польща вступала в Євросоюз, ЄС виділив їй 140 млрд євро і списав зовнішній борг на суму близько 29–30 млрд євро. Україні Європа не пообіцяла нічого. 95 % людей, що стоять на Майдані, не уявляють, як насправді живуть у Європі», – запевнив Д. Святаш.

Також політик підкреслив, що Україна рухатиметься до Європи, а «питання про приєднання до Митного союзу на порядку денному не стоїть. «Україна – це Європа!» – красиве гасло, але потрібно Європу побудувати в Україні».

Багато західних та українських політологів висловили думку, що В. Янукович насправді не хотів жодного договору з ЄС, а лише таким чином намагався отримати дивіденди й економічну вигоду на переговорах з Росією.

Тим часом відомий політичний консультант В. Грановський висловив думку, що при підготовці Угоди з ЄС було допущено достатньо помилок і з боку України, і з боку Євросоюзу. «Фактично непідписання Угоди 28 листопада – це результат поспішного непрофесійного ставлення до підготовки таких важливих документів в Україні. Що я маю на увазі? Наприклад, пам'ятаєте ту ситуацію, коли постало питання: а хто читав Угоду? На момент, коли було піднято це питання, її не читали ні в Кабміні, ні голови фракцій (ні опозиційні, ні провладні), ні українські громадяни, ні галузеві асоціації, інтересів яких Угода найбільше стосується», – підкреслив він.

Коли ж Угода з'явилася у вільному доступі, туди вже неможливо було вносити зміни, каже експерт: «Цілком зворотна ситуація була в ЄС, де були проведені консультації з усіма галузевими асоціаціями, з усіма підприємницькими асоціаціями. Вони були в курсі про зміст цього документа». За його словами, українські виробники зрештою змогли пробитися до Президента і Кабміну, пояснивши, що на існуючих умовах підписання Угоди підірве економіку Сходу і Півдня.

Помилкою ЄС, за словами В. Грановського, було формування програми Східного партнерства без урахування позицій Росії, але на базі країн, економічно залежних від її ринку. Програма Східного партнерства була запропонована Польщею для України, Молдови, Азербайджану, Грузії, Вірменії, Білорусі. Росія з неї була виключена, нагадав експерт: «Зверніть увагу: у Білорусі рівень демократії вважається більш низьким, ніж у Росії. Але вона входить у програму Східного партнерства. З боку російського керівництва були всі підстави вважати, що програма Східного партнерства, крім демократичних цінностей, містила і питання, пов'язані з певною формою економічної блокади Росії. Чому Росія не була залучена до цієї програми, якщо йшлося про те, що весь східний простір має бути інтегровано до Європейського Союзу? На сьогодні Азербайджан і Вірменія відмовилися від участі й підписання. Фактично Україна призупинила, але не відмовилася. Очевидний повний провал абсолютно неправильного рішення. Якби спочатку програма Східного партнерства проходила в Росії, ніяких проблем не було б».

Росія повинна була входити в цю програму, оскільки в багатьох питаннях вона випереджає сусідні країни у співпраці з Євросоюзом і навіть НАТО, переконаний В. Грановський. У нинішній ситуації пропозиція асоціації з ЄС країнам, сильно залежним від російського ринку, була завідомо не вигідною для них, додав він: «Для країни, яка має таку залежність від своїх партнерів, відмовлятися від будь-якого з партнерств не вигідно. І Україна відстоює це питання. І не тільки Україна. Це фактично результат консультацій, які проходили не публічно протягом півроку».

За словами експерта, Угода про асоціацію – це насамперед торговий інструмент, створений для країн Північної Африки, які економічно були залучені до європейського ринку, а політично або культурно ніколи не могли стати частиною Європейського Союзу. «У жодній угоді про асоціацію немає мови про членство у ЄС. Це особливий інструмент для залучення країн, яким не пропонується в осяжній перспективі стати членами Євросоюзу, але вони повинні бути інтегровані в економіку ЄС. Так от, якби в програму Східного партнерства була залучена Росія, а не, як пропонував Європейський Союз, включити тільки Калінінградську область, то на сьогодні була б нормальна переговорна позиція, вона б ішла рівно», – переконаний В. Грановський.

«В. Янукович тримає паузу і фактично продовжує торг. Я вважаю, що як для переговорника це досить сильна позиція. Тому що сторони розкривають карти, підвищують ставки, і це дасть йому можливість зробити вигідний вибір. Так міжнародні переговори й ведуться. Максимально підвищити ставки», – говорить експерт.

Європа ж неформально вже погодилася сісти за стіл переговорів разом з Росією і Україною. Просто «це ще не стало публічним місцем», переконаний експерт. Українська опозиція, на його думку, погодилася з «підміною понять» у рамках місії Кокса – Квасневського: «Зараз у першу чергу рятують обличчя європейські чиновники, а наша опозиція, будучи з ними на контакті, не розуміє, що вона рятує непрофесійну роботу, у тому числі місії Кокса – Квасневського. Зверніть ува-

гу на те, як “злили” ситуацію з Ю. Тимошенко. Спочатку була політична вимога: у країні виборче правосуддя, Ю. Тимошенко повинна бути на волі, мати право брати участь у виборах. Кокс і Кваснівський домовилися до того, що тепер не стоїть питання, що вона політичний в’язень, а питання в тому, як забезпечити їй можливість лікуватися за кордоном. Питання політичне переводиться в технічну площину. А якщо воно технічне, воно знімається з порядку денного. Воно випало з простору політичних переговорів. Кокс і Кваснівський не мали права сходити з цієї позиції, у них не було таких повноважень».

Східне партнерство стало останньою спробою відродити ідеологію «холодної війни»: втягнути невеликі колишні республіки в зону впливу Заходу і закритися від Росії. Це найбільша помилка, стверджує експерт.

Упродовж двох днів саміту у Вільнюсі з боку Росії не було жодних офіційних коментарів. Експерти розцінили це як своєрідну демонстрацію «невтручання» в суверенні справи України. «В. Путін неодноразово публічно заявляв про те, що питання підписання чи непідписання Угоди про асоціацію з ЄС є виключно суверенною і внутрішньою справою України, що це рішення має ухвалюватися в Києві і що до самого рішення Росія жодного стосунку не має», – підкреслив прес-секретар російського президента Д. Песков.

«Президент уже висловив офіційну думку з цього приводу. Тож очікувати якоїсь похвали в бік В. Януковича від російських чиновників було б наївним», – вважає заступник директора Інституту країн СНД В. Жарихін. На його думку, офіційні особи Росії, безумовно, не зможуть себе довго чекати і незабаром заявлять про себе, але вже в іншому статусі – повноцінних учасників переговорів у тристоронньому форматі Україна – Росія – ЄС.

Тристоронні переговори, за словами В. Жарихіна, не минучі. Він переконаний, що в цьому зацікавлена не лише Україна, яка розривається між двома економічними блоками – ЄС і Митним союзом, а і Євросоюз. «Під час тристоронніх переговорів необхідно вирішити, як можна було б переглянути Угоду України про зону вільної торгівлі з ЄС таким чином,

щоб у Києва зберігалася можливість залишатися в зоні вільної торгівлі з Росією», – пояснив експерт.

На його думку, поки що у відкритому кордоні між ЄС та Україною та закритому між Україною та Росією (а це, переконаний експерт, неминуче у випадку підписання Угоди про асоціацію в нинішньому вигляді) не зацікавлені ні ЄС, ні Україна, ні Росія. «Такий стан справ усесторонньо послабив би економічні зв'язки. Я переконаний, що великі європейські економіки, головним чином Німеччина, це усвідомлюють», – зазначив заступник директора Інституту країн СНД. Не випадково, за його словами, А. Меркель заявила напередодні саміту, що хотіла б обговорити українське питання з В. Путіним.

Таким чином, вікно можливостей для України справді поки незачинене. «Нині Київ сидить на двох стільцях, і нам слід постаратися, аби залишити йому лише один», – каже В. Жарихін. І додає, що в ідеалі для цього ЄС і Митний союз мають піти на істотне зближення та взаємне усунення економічних перепон. Іншими словами, резюмував В. Жарихін, затримка в підписанні Угоди про асоціацію України з ЄС може виявитися стимулом для активізації діалогу між Росією та Європою.

Поки офіційна Москва мовчить, більшість російських експертів говорять, що іншого результату від саміту у Вільнюсі для України в Москві й не очікували. Підписання Угоди для них було малоймовірною подією. Таке рішення В. Януковича вони в першу чергу пояснюють тим, що український Президент усвідомив: того, що хоче Україна, навіть Європа дати не спроможна. Натомість від Росії в разі асоціації з ЄС слід чекати неприємностей. Але непідписання Угоди з ЄС, наголошують у РФ, аж ніяк не означає автоматичний вступ України до Митного союзу. У Москві не плекають ілюзій, що В. Янукович переорієнтує країну у напрямі північної сусідки. А мовляв, тільки спробує покращити з нею відносини. Але й це буде складно. Особливо на фоні заяв, що Україна не відмовилася, а відклала євроінтеграцію. Якихось благ від Росії, говорять експерти, чекати не варто.

У Держдумі Росії перед самітом Східного партнерства у Вільнюсі заявили про готовність до обговорення нового

російсько-українського договору про стратегічне партнерство. Про це заявив голова Комітету Держдуми у справах СНД, євразійської інтеграції та зв'язків із співвітчизниками Л. Слуцький. «Ми в Держдумі виражаємо підтримку конструкторивним силам в Україні. Ми готові в першу чергу в парламентській площині надати експертну та консультативну допомогу за оцінкою наслідків можливої євроінтеграції, а також обговорювати та готувати новий російсько-український договір про стратегічне партнерство, про яке заявив В. Янукович», – сказав він, зазначивши при цьому, що підготовка до саміту у Вільнюсі проходила під безпрецедентно високим тиском Заходу на Україну. «Як ще інакше розцінити заяви з Вільнюса і факт публікації на сайті Білого дому США петиції із закликом до запровадження санкцій щодо керівництва України за рішення припинити підготовку Угоди про асоціацію з Євросоюзом? Європейська чи євразійська інтеграція – це насамперед суверенне право вибору Києва. Проте сам факт того, що Україна “дозволила” собі пригальмувати та відійти від лінії, що нав'язується ЄС, певними силами у Вашингтоні сприймається як гідний покарання», – заявив Л. Слуцький. На його думку, це підтверджує, що США через Євросоюз проводять політику «підпорядкування» для решти країн для побудови однополярного світу. «Така бурхлива реакція на рішення президента України свідчить про те, що процеси так званого Східного партнерства є ніщо інше, як надбудова проти, як висловилася экс-держсекретар США Клінтон, “ресовєтїзації”, тобто, у розумінні Вашингтона, проекту євразійської інтеграції», – вважає Л. Слуцький.

Аналітики губляться у здогадках, чим можуть завершитися переговори між Києвом і Москвою. У Кремля, звичайно, є що запропонувати – це і можливі газові знижки, і кредити російських банків. Росія може це собі дозволити. Але все це наразі далеко від реальності та є предметом дискусій у найвищих владних кабінетах.

Варто зазначити, що, крім України, у Східному партнерстві беруть участь ще п'ять пострадянських країн: Білорусь, Молдова, Азербайджан, Вірменія та Грузія. Україна першою

почала та завершила переговори щодо угоди про асоціацію. Вона, серед іншого, передбачає створення зони вільної торгівлі. Україна також першою її парафувала, тобто остаточно узгодила текст.

Утім, саміт у Вільнюсі став результативним лише для Грузії та Молдови. Вони успішно парафували угоди про асоціацію з Євросоюзом. Таким чином, у Вільнюсі Молдова й Грузія не лише наздогнали Київ, парафувавши свої угоди. У підсумковій декларації ЄС пообіцяв підписати їх до осені 2014 р., коли добігають повноваження нинішньої Єврокомісії. Жодних перепон для цього немає. Молдова фактично випереджає Україну, оскільки напередодні саміту керівництво ЄС пообіцяло скасувати для її громадян візовий режим. Європейські політики вважають це доказом успішності Східного партнерства взагалі та запровадженого два роки тому підходу «більше за більше» (more for more) – хто провів більше реформ, тому ЄС більше іде назустріч.

Для уряду Молдови важливо встигнути підписати угоду про асоціацію до наступних парламентських виборів, які заплановані на листопад 2014 р. Підписання стало б важливим сигналом підтримки для проєвропейської коаліції країни, адже ліберали та демократи ризикують програти вибори потужній опозиції – Комуністичній партії Молдови, яка виступає за приєднання до Митного союзу. «Євросоюз зацікавлений не стільки в демократії як такий, скільки у політичній стабільності у сусідніх країнах, яку несе демократизація», – зазначила берлінський політолог Т. Берцель.

Як і Україна, Молдова через свій курс на зближення з ЄС опинилася під економічним тиском Росії. Москва, посилячись на порушення санітарних норм, у вересні заборонила імпорт молдавського вина. Саме на вино припадає лівова частка експорту країни. Європейський Союз у відповідь на економічний тиск Росії невдовзі зняв обмеження на ввезення вина з Молдови. Підтримує Євросоюз і зменшення залежності Молдови від російського газу. У серпні розпочалося будівництво газогону, який поєднає Молдову та Румунію.

Більшу частину витрат на цей проект узяли на себе Єврокомісія та уряд Румунії.

Ще однією «цукеркою» Брюсселя для проєвропейського уряду в Кишиневі може стати скасування візового режиму для молдаван. Одразу після саміту у Вільнюсі Єврокомісія представить відповідну рекомендацію, повідомив голова комісії Ж. М. Баррозу. Спершу планувалося, що власники біометричних паспортів зможуть їздити в ЄС без віз з 2015 р., але з огляду на швидке просування реформ у Молдові це стало можливо раніше.

Реформаторський запал Кишинєва підтверджує і громадський моніторинг. Молдова вже третій рік поспіль є лідером Індексу європейської інтеграції країн Східного партнерства. Особливо експерти відзначають успіхи уряду у боротьбі з корупцією та реформуванні системи судочинства. Не відстає від молдавських колег на шляху реформ і уряд Грузії, що дає Тбілісі підстави сподіватися на підписання угоди про асоціацію з ЄС уже за рік.

Болючим ударом по Східному партнерству став раптовий розворот Вірменії. Уряд у Єревані ще декілька місяців тому планував разом з Грузією та Молдовою парафувати у Вільнюсі угоду про асоціацію з ЄС. Утім, під тиском Росії керівництво країни, не попередивши європейських партнерів, у результаті залаштункових переговорів з Москвою ухвалило рішення про приєднання до Митного союзу.

Немає сподівань на повноцінний діалог і з іншим учасником Східного партнерства – Білоруссю. Брюссель у жовтні ще на рік подовжив дію санкцій проти керівництва країни через порушення прав людини у Білорусі та продовження політичних репресій. Обмеження щодо в'їзду на територію ЄС і здійснення будь-яких фінансових операцій у країнах спільноти поширюються на більше 200 білоруських посадовців, яких вважають причетними до репресій.

Натомість з Азербайджаном відносини у Євросоюзу «нейтральні». Підтримка демократичних перетворень на порядку денному відносин Баку та Брюсселя – далеко не на першому місці. Азербайджан ніколи не вів переговори про асоціацію

з ЄС. Хоча і до Митного союзу азербайджанське керівництво не планує приєднуватися. Головний акцент у відносинах з Баку робиться на енергетиці. У червні цього року було ухвалено рішення про будівництво Трансадриатичного газогону, який має у майбутньому через Туреччину, Грецію та Албанію поєднати Європу з газовими родовищами Азербайджану. Для Євросоюзу це важливий проект, який дасть змогу зменшити енергетичну залежність від Росії.

Під час саміту Східного партнерства у Вільнюсі Азербайджан і Євросоюз також підписали угоду про лібералізацію візового режиму. Спрощення візового режиму стосуватиметься науковців, студентів, громадян, що вирушають з метою лікування, державних чиновників, а також осіб, які в'їжджають у ЄС з метою участі в спортивних, культурних і гуманітарних заходах.

Незалежно від політичної ситуації у країнах Східного партнерства Європейський Союз підтримує громадянське суспільство Східної Європи. У Брюсселі наголошують, що важливою платформою для діалогу з країнами-сусідами є Форум громадянського суспільства східного партнерства. «Громадські організації не лише підтримують демократичні перетворення у своїх країнах, а й контролюють, як здійснює реформи влада», – наголосив у жовтні на Форумі громадянського суспільства у Кишиневі єврокомісар Ш. Фюле.

На період з 2010 до 2013 р. на проекти із захисту прав людини, ефективного урядування, захисту довкілля та боротьби з корупцією Брюссель виділив 600 млн євро. Ще 200 млн євро щороку отримав у своє розпорядження Європейський фонд підтримки демократії, який розпочав роботу на початку цього року. Фонд підтримує локальні громадські ініціативи.

Коли підпише й чи підпише Угоду про асоціацію Україна, не відомо. Як сказав один з європейських політиків на умовах анонімності, «на це може піти від двох до 12 років». Українська сторона набагато оптимістичніша. Голова Української спілки промисловців та підприємців А. Кінах сказав, що Угода може бути підписана до президентських виборів в Україні 2015 р.

Водночас радник Президента України А. Гончарук в інтерв'ю українським ЗМІ наступною нагодою для підписан-

ня Угоди про асоціацію назвав саміт Україна – ЄС у березні. Доти, сподівається А. Гончарук, між Києвом і Брюсселем буде знято розбіжності щодо оцінки ризиків підписання Угоди. Експерти по-різному дивляться на перспективи підписання документа до президентських виборів в Україні. А. Умланд вважає, що В. Янукович не може собі дозволити не підписати Угоду. «Він може відкласти це питання, аби шукати порозуміння з В. Путіним, але відмовитися – я не можу собі цього уявити. Усе зайшло надто далеко», – вважає німецький політолог.

Натомість експерт Європейської ради міжнародних відносин Ш. Майстер називає підписання Угоди з ЄС до президентських виборів 2015 р. малоімовірним. Політолог припускає, що провал саміту у Вільносі не залишиться без наслідків для відносин України і Євросоюзу. «Євросоюз, імовірно, збільшить зусилля для розвитку контактів з Україною на суспільному рівні та знизить водночас рівень контактів з владою», – прогнозує Ш. Майстер. Утім, імовірність підписання Угоди В. Януковичем залишається, вважає політолог. Адже, за словами Ш. Майстера, на зближенні з ЄС наполягатимуть не лише тисячі людей на вилицях, а й деякі олігархи з оточення Президента.

Ш. Майстер переконаний, що активна позиція українців украї необхідна, аби домогтися успіху євроінтеграції. «Люди, які вийшли сьогодні на майдани, мають тиснути на політиків, аби покласти край цій корумпованій системі. У тих, хто сьогодні протестує є лише дві можливості – їхати з країни або домогтися змін», – наголошує аналітик Європейської ради з міжнародних відносин.

Тему підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом розглянуть на саміті Росія – ЄС, проведення якого заплановано на січень 2014 р., заявив голова Європейської ради Г. Ван Ромпей.

Як буде розвиватися ситуація далі, прогнозувати складно. З боку Європи зрозуміло принаймні кілька ключових моментів, які варто усвідомити. Двері для України відкриті, це підтвердили глави держав та урядів країн Євросоюзу. Переговори, можливо, триватимуть, щоправда, ніхто не розуміє,

про що вони можуть вестися в цій ситуації. Нових вимог Європа Україні не висуває, чекає, що ми виконаємо недовиконане. Росію до переговорів з приводу відносин Україна – ЄС європейська сторона залучати не погодилася.

У найближчі декілька днів до Брюсселя (Бельгія) відправиться офіційна делегація України для того, щоб відновити переговори з Євросоюзом щодо підписання Угоди про асоціацію. Про це заявив міністр закордонних справ України Л. Кожара в ефірі каналу «1+1». «На переговорах планується обговорити проблему падіння товарообігу між Україною та Євросоюзом. Також сторони обговорять питання вартості газу та фінансову допомогу Україні міжнародними організаціями», – повідомив Л. Кожара.

Президент України В. Янукович тим часом заявив, що зробить усе від нього залежне для прискорення процесу зближення України з Європейським Союзом.

**С. Горвая, науч. сотр. ФПУ НБУВ,
канд. наук по соц. комунікаціям**

ВВП Украины обнаруживает тенденцию к росту

Реальный валовой внутренний продукт (ВВП) Украины по итогам января – октября 2013 г. снизился на 0,6 %, однако правительство Украины рассчитывает не допустить его падения в целом по итогам текущего года.

Как сообщает правительственный сайт, Премьер-министр Украины Н. Азаров в Санкт-Петербурге во время совместной пресс-конференции с главами правительств РФ Д. Медведевым и Республики Беларусь М. Мясниковичем подчеркнул, что из-за мирового экономического кризиса в большинстве стран значительно замедлились темпы экономического роста. «Украину, к сожалению, тоже не обошла эта тенденция. За 10 месяцев текущего года у нас уровень ВВП к соответствующему периоду прошлого года составляет 99,4 %, т. е. уменьшился на 0,6 %. И наша задача завершить год с небольшим, но

все же плюсом», – отметил он (http://www.kmu.gov.ua/control/ru/publish/article?art_id=246860567, 20.11.2013).

Н. Азаров подчеркнул, что в 2014 г. Украина планирует выйти на более высокие показатели экономического роста.

Как сообщают СМИ, Президент Украины В. Янукович также выразил убежденность в том, что по итогам 2013 г. страна сможет преодолеть спад. «Выйдем по нулям (по итогам года), скорее всего будет небольшой рост», – подчеркнул Президент.

В. Янукович сообщил, что в октябре рост ВВП по отношению к сентябрю этого года составил 6,2 %. «Ноябрь по динамике не хуже, чем октябрь, скорее всего будет лучше», – добавил глава государства. По его словам, рост экономики остается основой, на которой строятся планы по увеличению социальных выплат в 2014 г. Он напомнил, что с 2010 г. номинальный ВВП возрос с 970 млрд до 1,5 трлн грн, тогда как уровень бюджетного перераспределения остается примерно одинаковым – около 30 %.

При этом, как сообщают СМИ, Международное рейтинговое агентство Standard&Poor's, оценивая экономическую ситуацию в Украине, прогнозирует, что валовой внутренний продукт Украины в 2013 г. сократится в реальном выражении на 1 %, в следующем году его рост возобновится и составит 1,5 %, а в последующие два года ускорится до 3,5 % ежегодно.

Согласно прогнозам агентства, дефляция в 0,5 % в текущем году сменится инфляцией в 8,5 % в 2014 г. и 10 % – в 2015 г. При этом дефицит текущего счета платежного баланса в нынешнем году составит 8 % ВВП, а в следующем году сократится до 6 % с последующим ростом до 7,5 % в 2015 г., считают эксперты S&P. По их оценкам, из сохраняющегося дефицита бюджетных финансов (2013 г. – 5,1 % ВВП, 2014 – 6,2 % ВВП и 2015 – 4,8 % ВВП), госдолг продолжит расти и составит на конец текущего года 33,9 % ВВП, на конец следующего – 39,2 % ВВП и лишь к концу 2016 г. его удастся уменьшить до 37,9 % ВВП.

В S&P также указали, что в 2012 г. ВВП Украины увеличился на 0,2 % при инфляции 0,6 %, дефицит текущего счета составил 8,4 % ВВП, дефицит бюджета – 5,6 % ВВП, а госдолг – 28,3 % ВВП.

Следует напомнить, что ранее Премьер-министр Украины объяснил ухудшение показателя после наметившегося в июле улучшения плохой внешней конъюнктурой, осложнениями в торговле с Таможенным союзом, остановкой нефтехимической отрасли и плохими погодными условиями в сентябре (<http://www.companion.ua/articles/content?id=264351>, 21.11.2013).

По информации СМИ, руководитель аналитического департамента инвесткомпания «АРТ капитал» И. Путилин указал на то, что снижению темпов падения ВВП способствовал поздний сбор урожая. «Снижение ВВП на 0,6 % за 10 месяцев 2013 г. указывает на его рост с учетом весовых коэффициентов в октябре на 7–8 % в сравнении с аналогичным периодом прошлого года. Это произошло в основном благодаря существенному повышению объемов сельхозпроизводства в октябре (+43% г/г) после падения на 20 % г/г в сентябре. В связи с неблагоприятными погодными условиями сбор сентябрьского урожая пришлось перенести на октябрь. Для того чтобы экономика Украины по итогам 2013 г. вышла в небольшой “плюс”, темпы роста ВВП в IV квартале должны составить 3,5–4 % в годовом выражении», – сказал И. Путилин.

Обращает на себя внимание также и то, что, как сообщают СМИ, Европейский банк реконструкции и развития снизил ожидания роста экономики Украины в 2014 г. до 1,5 с 2,5 %, которые он прогнозировал в мае текущего года. «Хотя рецессия, вероятно, завершится в IV квартале 2013 г., благодаря благоприятному эффекту базы и близкому к рекордному урожаю, дальнейшее восстановление, вероятно, будет очень медленным, если только власти не начнут реализацию программы реформ», – отмечается в обновленном прогнозе ЕБРР.

Банк, сохранивший прогноз падения украинской экономики в текущем году на уровне 0,5 %, напоминает, что рецессия началась в III квартале 2012 г. ЕБРР отмечает, что Украина пострадала от сложных тенденций на внешних рынках, плохой бизнес-среды и внутренней политической неопределенности. Снизившийся внешний спрос, подавленные цены на сталь и другие сырьевые товары привели к сокращению в таких клю-

чевых секторах, как машиностроение, металлургия и химия. Кроме того, продолжает сокращаться строительство.

Кредитная активность остается очень слабой, так как реальные процентные ставки в местной валюте колеблются на уровне около 20 % и Национальный банк продолжает расширять контроль над движением капитала, указывает ЕБРР. «Внешние риски остаются очень высокими, так как резервы Национального банка сократились до около 2,5 месяцев импорта и доступ правительством к международным рынкам капитала существенно ограничен», – отмечает банк.

При этом в аналитическом обзоре инвестиционной компании Eavex Capital отмечается: «Предварительные данные за 10 месяцев текущего года свидетельствуют о том, что рост экономики возобновился в IV квартале. С другой стороны, значительным сдерживающим фактором является сложная ситуация в перерабатывающей промышленности, в частности нефтехимической и машиностроении. Тем не менее, например, крупный отечественный производитель азотных удобрений “Концерн “Стирол” уже заявил о готовности возобновить полноценный выпуск продукции в начале следующего года» (<http://inpress.ua/ru/economics/20475-pozdnyy-urozhay-pomog-oslabit-padenie-vvp>, 21.11.2013).

Кроме химической, ожидается также увеличение производства в нефтепереработке, где в последние два года наблюдалось существенное падение объемов, близкое к 40–50 % ежегодно. По данным Министерства энергетики и угольной промышленности, в октябре украинские заводы нарастили переработку нефтяного сырья до 385,3 тыс. т, или на 42,1 % по сравнению с сентябрем благодаря завершению ремонтов и налаживанию стабильных поставок сырья. В сравнении с показателями октября 2012 г., в октябре 2013 г. объемы переработки нефти на украинских НПЗ увеличились на 35,7 %. Позитивные тенденции к росту производства наблюдаются в автопроме благодаря правительственным мерам по защите внутреннего рынка. Ежемесячно производителям удастся продемонстрировать рост производства автомобилей.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Верховна Рада не змогла відправити уряд М. Азарова у відставку. Відповідне голосування відбулося у парламенті у вівторок, 3 грудня.

За відставку уряду М. Азарова проголосували лише 186 народних депутатів.

Примітно, що за відставку М. Азарова проголосували один депутат від Партії регіонів та один депутат-комуніст (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 3.12).

Голова Верховної Ради В. Рибак вважає, що люди мають право на проведення мирних зборів і висловлення своєї думки й ніхто нікому не надавав права принижувати й бити їх. «Те, що трапилося в ніч з п'ятниці на суботу, – неможливо в Україні, і влада підтримувати таке не буде».

Керівник парламенту також повідомив, що зустрівся з Президентом України В. Януковичем і глава держави також зазначив, що розгін мирних демонстрантів він не підтримує (*Офіційний портал Верховної Ради України (http://portal.rada.gov.ua)*. – 2013. – 2.12).

Голова Верховної Ради В. Рибак заявляє, що робитиме все, аби політики в парламенті почули один одного.

«Я гарантую зробити все, щоб політики тут, у парламенті, почули один одного. Головне, щоб почули всіх тих людей, які представляють громадянське суспільство, яке є на майданах», – заявив В. Рибак, відповідаючи на запитання журналістів після завершення засідання погоджувальної ради в понеділок, 2 грудня. За його словами, у вівторок на пленарному засіданні розглядатиметься ситуація, яка склалася в державі станом на понеділок і ранок вівторка. «І після цього розглядатимемо ті питання, які виникатимуть», – додав він.

В. Рибак нагадав, що вчора він запросив до діалогу керівників політичних сил, які представлені в парламенті. «Я

це зробив і сьогодні, на погоджувальній раді», – наголосив він, додавши, що «треба не лише ставити питання, а шукати й знаходити шляхи вирішення усіх питань». «Часу дуже мало, нам треба працювати. Треба, щоб люди на майданах заспокоїлися і могли працювати, а політики повинні робити свою роботу», – підкреслив він.

В. Рибак повідомив, що доручив керівникам комітетів, аби питання, пов'язані з цим, були розглянуті сьогодні, а завтра – у сесійній залі.

У цьому контексті Голова Верховної Ради підкреслив, що має намір ще раз звернутися до керівників політичних фракцій. «Проситиму, аби вони прибули в парламент, щоб була розглянута ситуація. Це треба робити сьогодні й обов'язково бачити цілісну картину, – сказав він. – Поки те, що було викладено, – ультимативно, поки що я не бачу діалогу. Але я запрошуютиму до діалогу» (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 2.12).*

Сьогодні парламент стає тим колективним органом в Україні, який мусить перетворитися на центр вироблення консенсусу політичних сил і запропонувати главі держави наше спільне бачення цивілізованого виходу з кризи. Про це заявив Голова Верховної Ради В. Рибак, відкриваючи в понеділок, 2 грудня, засідання погоджувальної ради.

«Я, як Голова Верховної Ради, хочу звернутися з приводу подій, що сталися в Україні протягом останніх днів, – заявив він. – Перш за все хочу сказати: застосоване у ніч з п'ятниці на суботу насильство проти людей не має розумного пояснення і виправдання. Воно засуджується главою держави, урядом, керівництвом і депутатами Верховної Ради України. Ми на стороні людей, які за Конституцією можуть вільно проводити мирні збори, висловлювати свою думку. Ніхто не має права принижувати й бити цих людей. І ці факти ми повинні ретельно розслідувати, і винні мають бути покарані».

При цьому В. Рибак висловив думку, що сесія у вівторок має розпочати свою роботу з розгляду цих питань. «Те, що

сьогодні відбувається в нашій державі, не може не викликати занепокоєння. Насильство ніколи не було і не повинно бути засобом вирішення будь-яких проблем, а тим більше суспільно-політичних, – підкреслив Голова Верховної Ради. – Події, що сталися, на моє переконання, вимагають зваженості й розсудливості в оцінках і діях. Мудрість нашого народу завжди давала змогу знайти вихід зі складної ситуації та досягти порозуміння у суспільстві. Перекоаний, що блокування державних і комунальних установ не є тим засобом, що сприяє діалогу. Перше, що мають зробити політики, так це утримати суспільство від радикальних дій, застосування насильства з будь-якого боку»

Спікер висловив думку, що «для діалогу треба запросити організаторів суспільного руху». «Нам нічого ділити. Наші зусилля повинні бути спрямовані на об'єднання суспільства заради майбутнього нашої держави, – сказав він і запропонував головам депутатських фракцій і головам комітетів висловитися й запропонувати парламентські кроки з метою налагодження суспільного діалогу. – Напрацьовані пропозиції ми маємо у вівторок обговорити на засідання парламенту» (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>).* – 2013. – 2.12).

Фракція Партії регіонів не видит оснований для отставки правительства и не будет голосовать за этот вопрос, если его вынесут на рассмотрение в парламенте. Об этом заявил народный депутат Украины, председатель фракции Партії регіонів в Верховной Раде А. Ефремов на брифинге в кулуарах ВР 2 ноября.

«Мы не видим на сегодняшний день никаких договоренностей. А на ультиматумы мы реагировать не будем. Что даст отставка правительства? Она изменит ситуацию в государстве? Если будут достигнуты договоренности между основными политическими игроками в нашем государстве и будет понятно, что делать дальше, тогда будет приниматься решение. А оставит сегодня государство без правительства в той

тяжелой ситуации, в которой оно находится, это точно неумное решение», – подчеркнул председатель парламентской фракции ПР.

По его словам, на сегодняшний день не стоит связывать события с избиением активистов на майдане Незалежности в Киеве с правительством. «Ведь не правительство принимает решение, когда ребята в 4 часа утра стоят на площадях. И мы должны это понимать. Мы можем гипотетически сказать: давайте рассмотрим все точки зрения. Но мы должны предвидеть и другие события, которые за этим последуют, – сказал А. Ефремов. – Вы слышали заявления оппозиционеров, что они намерены во вторник, 3 декабря, поставить вопрос об отставке правительства в зале для голосования. Но Партия регионов не видит оснований для отставки правительства» (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 2.12).

Під час перебування з офіційним візитом у м. Санкт-Петербург (Російська Федерація) для участі в заходах Міжпарламентської асамблеї держав-учасниць СНГ Голова Верховної Ради України В. Рибак зустрівся з головою нижньої палати парламенту Республіки Казахстан Н. Нігматуліним.

Під час зустрічі було обговорено широке коло питань двосторонньої співпраці, у тому числі її міжпарламентську складову. В. Рибак наголосив, що Україну й Казахстан багато десятків років поєднують дуже гарні взаємини.

У свою чергу Н. Нігматулін підкреслив, що наші країни «є колегами в єдиному вимірі в питаннях двосторонньої співпраці й міжпарламентського співробітництва». Він привітав Україну з успішним головуванням в ОБСЄ, підкресливши, що «всі країни зацікавлені в стабільних економічних і політичних відносинах». Сторони також обговорили євроінтеграційні процеси в Україні, питання підготовки до святкування 200-річчя з дня народження Т. Шевченка (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 28.11).

Голова Верховної Ради України В. Рибак під час зустрічі з головою сенату парламенту Республіки Казахстан К.-Ж. Токаєвим, яка відбулася в рамках роботи Міжпарламентської асамблеї держав-учасниць СНД у м. Санкт-Петербург у п'ятницю, висловив задоволення високим рівнем відносин між Україною і Казахстаном, які розвиваються в дусі довіри, дружби і взаємоповаги.

Сторони обмінялися думками з актуальних питань двосторонньої співпраці, зокрема в торговельно-економічній сфері, взаємодії на міжпарламентському рівні та щодо євроінтеграційних процесів.

В. Рибак зазначив, що співробітництво між парламентами України й Республіки Казахстан потребує істотної активізації. Торкаючись питання торговельно-економічних відносин, керівник українського парламенту констатував, що обсяги взаємної торгівлі товарами й послугами України та Республіки Казахстан у цьому році знизилися на 27,2 %. На його переконання, необхідно доручити виконавчим органам наших держав активізувати економічну двосторонню співпрацю.

Під час зустрічі В. Рибак наголосив, що Україна продовжуватиме роботу над адаптуванням вітчизняного законодавства до європейських стандартів, підтримавши думку голови сенату парламенту Республіки Казахстан, що «Європа – це перш за все верховенство права». Водночас керівник українського парламенту висловився за подальший розвиток взаємовигідних взаємин з іншими країнами, у тому числі з державами-учасницями СНД.

В. Рибак також запропонував активізувати обмін студентами між Україною та Казахстаном, зазначивши, що «освіта – це майбутнє наших держав».

У свою чергу К.-Ж. Токаєв побажав українцям процвітання та успішного розвитку наших двосторонніх взаємин.

В. Рибак також взяв участь у 39-му пленарному засіданні МПА СНД. Голову Верховної Ради України було нагороджено медаллю «За зміцнення міжпарламентського співробітництва» (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 29.11*).

Республіка Молдова є важливим і надійним партнером та сусідом України. На цьому наголосив Голова Верховної Ради України В. Рибак під час зустрічі з головою парламенту Республіки Молдова І. Корманом, яка відбулася в рамках роботи Міжпарламентської асамблеї держав-учасниць СНД у м. Санкт-Петербург у п'ятницю.

«У нас спільні зовнішньополітичні пріоритети, що дає можливість розвивати багатостороннє і плідне співробітництво», – сказав він і додав, що в цьому процесі парламенти обох країн можуть і повинні відігравати важливу роль.

Під час зустрічі сторони обговорили першочергові питання українсько-молдавських відносин, зокрема щодо активізації двостороннього міжпарламентського діалогу. Також було обговорено питання євроінтеграції України.

Сторони наголосили, що одним із вагомих інструментів міжпарламентської взаємодії є робота груп дружби й співробітництво профільних комітетів, особливо по лінії євроінтеграції. У цьому контексті В. Рибак запропонував розглянути питання щодо організації зустрічі парламентських груп дружби, що дасть змогу рухатися в напрямі вирішення актуальних питань двосторонніх відносин – насамперед їх «пакетного врегулювання».

У свою чергу І. Корман назвав «дуже гарними» взаємини України й Молдови і висловився за необхідність і надалі обмінюватися досвідом, зокрема в питаннях взаємодії з країнами СНД і ЄС (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://iportal.rada.gov.ua>)*). – 2013. – 29.11).

Комітет з питань державного будівництва та місцевого самоврядування рекомендує парламенту прийняти за основу та в цілому проект Резолюції № 3692 «Про висловлення недовіри уряду». Відповідне рішення прийняли члени комітету під час його засідання, передає кореспондент УНН.

«Вісім проголосували “за”, один – утримався», – сказав голова комітету Д. Жванія. Народним депутатом, який утримав-

ся від голосування, є представник Партії регіонів О. Параскін (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 2.12).

У рамках відзначення Міжнародного дня осіб з інвалідністю голова Комітету у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів В. Сушкевич провів зустріч з керівниками та активістами громадських організацій інвалідів з усіх регіонів України.

На зустрічі, яка відбулася 28 листопада, відбувся конструктивний діалог, під час якого були обговорені актуальні питання у сфері реалізації громадянами з інвалідністю своїх прав, проблемні моменти щодо їх соціального захисту та шляхи врегулювання найгостріших питань. Зокрема, щодо реалізації своїх прав жінками й молоддю з інвалідністю, особами з істотними вадами зору, шахтарями-інвалідами й родинами загиблих шахтарів, підтримки родин з дітьми-інвалідами, удосконалення механізмів захисту прав повнолітніх осіб з інвалідністю внаслідок стійких психічних й інтелектуальних порушень (у тому числі тих осіб, які проживають в інтернатних закладах), реалізації програм зі створення безбар'єрного середовища, відновлення державної підтримки діяльності підприємств громадських організацій інвалідів тощо.

Учасники зустрічі звертали увагу на те, що особливо схвильовані згоранням протягом останнього року державних програм підтримки діяльності підприємств громадських організацій і звуженням прав громадян з інвалідністю у сфері професійної орієнтації, працевлаштування, трудової зайнятості, забезпечення засобами реабілітації (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 2.12).

Заступник голови Комітету Верховної Ради з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності В. Олійник упевнений, що жорстокий розгін «Беркутом»

мирних демонстрантів був неприпустимим. Відповідну думку він озвучив у коментарі УНН.

«Те, що відбулося на Майдані, безперечно потребує правової оцінки. Потрібно дати ту оцінку, де було перевищення повноважень з боку правоохоронних органів, треба чітко розібратися, як були застосовані спецзасоби, якщо вони були застосовані із перевищеннями, не було юридичних підстав... треба дати правову оцінку. І за результатами Президент надасть оцінку. Це буде дуже швидко», – зауважив він.

Крім того, нардеп не виключає, що подібна дестабілізація вигідна деяким людям за спиною Президента. Він зауважив, що існують непрості внутрішні проблеми серед людей, наближених до глави держави. «При тому що країна перебуває не в простій економічній ситуації, як ви думаєте, чи міг Президент дати наказ на її погіршення? Не міг. Ми не можемо собі дозволити дестабілізувати ситуацію. Сьогодні в мене була молитва. Господи, допоможи розібратися зі своїми, а з опонентами якось розберемося. З'являються певні речі, які змушують задуматися над цим питанням – деякі заяви, деякі дії. Я не хочу зараз обговорювати конкретні прізвища, для цього треба мати фактаж. Але я не виключаю версію, що сьогодні за спиною Президента є люди, які зацікавлені в дестабілізації ситуації. У мене є відчуття, що дуже погану річ сьогодні дехто задумав для України», – пояснив він.

Також В. Олійник додав, що опозиційні депутати і європейські політики, які сьогодні провокували людей на штурм КМДА та сутички з правоохоронцями, також несуть відповідальність за пролиту кров. «На мій погляд, сьогодні – це відверта провокація! Це той шабаш, який влаштувала опозиція. Сьогодні одна частина за євроінтеграцію – за мирне проведення акції, інша частина – це політики, які все роблять для того, щоб в Україні був хаос і, ставши на плечі цих людей, прийти до влади. І тому мені прикро, що наші європейські поважні партнери, причому високо рівня, присутні на Майдані, який перетворився з мирного на революційний. Уже б'ють вікна в КМДА, захопили приміщення. Якщо це європейські цінності... Штурмують приміщення Адміністрації

Президента. Я був просто здивований, що європейські політики присутні на такому. Це – європейський шлях, це така Україна повинна бути в Європі. Через кров... Чи повинні пройти такий шлях?!» – резюмував парламентар (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 2.12).

Верховная Рада Крыма просит Президента Украины В. Януковича ввести чрезвычайное положение в стране из-за действий оппозиции, которая, по мнению депутатов АРК, пытается захватить власть в Украине. Такое обращение принято на внеочередной сессии 2 декабря.

За данное решение проголосовало 76 из 78, присутствовавших на заседании депутатов (всего в ВР Крыма 100 депутатов). «Деятельность деструктивных сил, стянувших в Киев своих сторонников и парализовавших жизнь столицы, должна быть неминуемо пресечена. Призываю Вас, уважаемый Виктор Федорович, принять все доступные меры для восстановления общественного порядка, не останавливаясь, если этого потребует ситуация, перед введением чрезвычайного положения», – сказано в обращении.

В то же время председатель Верховной Рады Украины В. Рыбак заявил, что вопрос о введении чрезвычайного положения не рассматривался (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 2.12).

Несмотря на заявления членов Партии регионов о выходе из партии и фракции, из ПР никто не вышел. Об этом 2 декабря сообщила на пресс-конференции советник Президента А. Герман, сообщает «Дело».

«2 декабря у нас было заседание фракции, и все, кто туда пришел, однозначно сказали, что они готовы продолжать работать в команде», – сказала она.

Лидер парламентской фракции ПР А. Ефремов подтвердил, что пока официально ни одного заявления о выходе из ПР он не видел. «На сегодняшний день в Секретариате Верховной

Рады заявлення нет», – заявив он. А. Ефремов отримав, що чув з СМІ про виході з фракції народних депутатів І. Богословської, Д. Жванії та Н. Рудьковського, но, видимо, свої намірення депутати не підтвердили відповідними заявленнями.

В свою чергу спікер В. Рыбак повідомив, що у нього є всього одне заявлення про виході з фракції. «По стану на 11:00 у мене є тільки заявлення народного депутата Д. Жванії», – сказав він.

Напамини, раніше СМІ повідомляли про можливий виході з фракції і/або партії ПР, крім вищезгаданих політиків, також С. Тигипко та І. Фабрикант.

В свою чергу депутат В. Бондар заявляв, що з фракції вийдуть околу 20 парламентаріїв (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 2.12).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович дав інтерв'ю тележурналістам Л. Таран («Студія 1+1»), О. Фроляк (телеканал ICTV), А. Даугулє (телеканал «Інтер») і Є. Міхіну (телеканал «Україна»).

Під час інтерв'ю глава держави висловив свою позицію щодо внутрішньополітичної ситуації, соціально-економічного розвитку країни й зовнішньої політики (*Офіційне інтернет-представництво Президента України* (www.president.gov.ua). – 2013. – 2.12).

Влада й опозиція мають об'єднатися для з'ясування всіх обставин подій останніх днів, пов'язаних з проведенням масових акцій. Про це Президент України В. Янукович заявив в інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

«Безумовно, усіх, хто робив провокації..., треба всіх виявити, хто це був. І тут уже справа і влади, і опозиції – об'єднатися для того, щоб знайти правильне рішення», – сказав Прези-

дент. Глава держави також висловив обурення у зв'язку із захопленням адміністративних будівель у столиці. «Навіщо це було робити – Київську адміністрацію захоплювати, прикриватися дітьми, – наголосив В. Янукович. – Мені це дуже не подобається. Я проти того, щоб ми використовували дітей, використовували такі засоби» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 2.12).

Оцінку подіям останніх днів у зв'язку з проведенням масових акцій має дати суд після завершення розслідування. На цьому наголосив Президент України В. Янукович в інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

«Я не маю сьогодні права давати оцінку тому, хто винний, наскільки винний», – сказав глава держави, повідомивши, що на сьогодні створено кілька слідчих груп.

Президент зазначив, що під час чергової наради під його головуванням Генеральний прокурор доповів про заходи, які вживають правоохоронці. «Я переконався в тому, що ця робота йде дуже активно. Ми підійдемо справедливо. Ми будемо дивитися правді в очі, дамо справедливі оцінки й приймемо відповідні рішення», – підкреслив глава держави.

Коментуючи події в ніч на суботу на майдані Незалежності в Києві, В. Янукович зазначив, що правоохоронці «перегнули палку». Водночас Президент зауважив, що такі дії могли бути спровоковані. «Можна сказати, що... в ніч з п'ятниці на суботу правоохоронні органи перегнули палку. І тут виправданню цього не повинно бути місця. Хоча ми розуміємо, що їх щось до цього спровокувало», – сказав глава держави. На його переконання, правоохоронці мали знайти такі способи, які б мінімізували наслідки їхніх дій (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 2.12).

Державний бюджет 2014 р. буде сплановано таким чином, щоб істотно збільшити фінансування розвитку

регіонів. Про це заявив Президент України В. Янукович в інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

«Бюджет 2014 р. повинен бути бюджетом розвитку регіонів. Тому що вже запрацював Державний фонд регіональний розвитку. І на наступний рік ми, можливо, вперше за всі роки незалежності будемо мати такий цивілізований підхід до використання коштів на розвиток регіонів», – сказав глава держави.

За його словами, обсяги фінансування для розвитку регіонів мають бути «декілька десятків мільярдів гривень». «Таку мету ми поставили», – підкреслив Президент.

В. Янукович також висловив сподівання, що економічна ситуація наступного року буде кращою. «Я вважаю, що економіка наступного року буде краще, ніж економіка цього року. Є багато підстав так думати... Ми бачимо, що буде зростати. А це означає, що буде кращий бюджет», – сказав він. На його переконання, це стане основою для подальшого підвищення заробітних плат, пенсій і соціальних виплат (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua).* – 2013. – 2.12).

Дії влади при підписанні Угоди про асоціацію з Європейським Союзом спрямовані на захист національних інтересів. Про це Президент України В. Янукович сказав в інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

«Ми сьогодні хочемо досягти кращих умов у цій Угоді, тому що це пов'язано з нашими економічними інтересами, перш за все, – сказав Президент. – Якщо ми кажемо, що ми хочемо покращити умови, то ми хочемо покращити умови для всіх».

У зв'язку з цим глава держави наголосив на необхідності проведення окремої дискусії в Україні щодо підписання Угоди про асоціацію. «Я не тільки пропоную, а вважаю, що ми зобов'язані провести цю дискусію, щоб громадянське суспільство дало оцінку, чого ми хочемо досягти, яких умов і чому ми ставимо так питання. Дуже важливе розуміння того, що ми відстоюємо наші інтереси», – підкреслив Президент.

За словами глави держави, при підготовці Угоди про асоціацію з ЄС дуже багато робилося поспіхом. «Тих виконавців, які готували цю Угоду... багато кого з них вже немає при владі, хтось не працює, вони не будуть нести за це відповідальність», – наголосив В. Янукович, додавши, що підписання Угоди про асоціацію на менш вигідних умовах «буде на нашій совісті».

Президент прокоментував ситуацію з непідписанням у Вільнюсі Угоди про асоціацію. «Хто в цьому винний? У тому числі й нині діючий уряд. Але нині діючий уряд не мовчить, вони кажуть про це голосно», – зазначив В. Янукович, додавши, що про ризики для економіки України в разі підписання Угоди з ЄС застерігали також в Академії наук.

«Ідеться про умови, у яких ми опинимося після підписання цієї Угоди, і якщо це нас задовольняє – я за це, я цього дуже хочу. Якщо не задовольняє – я зобов'язаний робити все, щоб ми захистили наші власні інтереси, – підкреслив глава держави. – Що це за угода, коли нас беруть і “нахиляють”? Я, наприклад, вважаю, що ми не повинні піддаватись, ми повинні захищати свої інтереси» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*. – 2013. – 2.12).

Найближчим часом Україна проведе переговори з представниками Європейського Союзу щодо умов підписання Угоди про асоціацію. Про це Президент України В. Янукович повідомив під час інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

Глава держави повідомив, що сьогодні мав телефонну розмову з президентом Єврокомісії Ж. Баррозу, під час якої було досягнуто домовленості про візит української робочої групи до Брюсселя для продовження обговорення умов підписання Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС. «За домовленістю готуємо таку робочу групу, яка поїде в Брюссель, і ми почнемо цей діалог», – сказав В. Янукович.

Він назвав ці перемовини непростими. «Дуже важкий цей діалог з двох сторін, тому що повертатись до змін умов цієї

Угоди дуже важко. Але ми хочемо бути чесними – це перше. І друге, ми хочемо бути прозорими. І третє, ми хочемо відстоювати нашу позицію. Ми хочемо такі умови знайти, які б нас задовольняли», – наголосив Президент.

На його переконання, відтермінування підписання дасть змогу суспільству отримати більше інформації про переваги Угоди. «Ця пауза дасть нам можливість – і нашому суспільству, і нашим товаровиробникам – більш чітко уявити, що це нам дає всім», – сказав В. Янукович. За його словами, підхід до вирішення цього питання має бути виваженим. «Ми не повинні ніколи поспішати робити такі відповідальні кроки. Це не іграшки, це наші інтереси, наша економіка, це наші заробітні плати, пенсії, бюджет і все інше», – підкреслив глава держави (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 2.12).

Україна готова відновити закупку російського газу за умови зниження його ціни. Про це Президент України В. Янукович сказав в інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

«Сьогодні, коли ми ведемо з ними (РФ) переговори, вони нам задають питання: “Ви готові відновити український споживчий ринок для Росії?” Ми кажемо, що готові за єдиної умови, що ви нам зменшите ціну на газ», – підкреслив Президент. Він зауважив, що метою політики України в цьому питанні є позбавлення «вкрай невивігданої ціни». За словами В. Януковича, це і призвело до скорочення обсягів споживання російського газу.

Президент підкреслив, що Росія також несе втрати від цього. «Вони почали втрачати ринок України, і їм невивігдно його втрачати», – зауважив В. Янукович (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 2.12).

3 грудня розпочинається державний візит президента України В. Януковича до КНР. Під час державного візиту

Президента України В. Януковича до Китайської Народної Республіки заплановано підписання ряду угод, важливих для економіки країни. Про це глава держави повідомив під час інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

«Готується до підписання велика кількість різних угод, у тому числі й інвестиції для України», – сказав В. Янукович.

Президент підкреслив, що Китай надає важливе значення торговельно-економічним відносинам з Україною. Доказом, зауважив він, є запрошення відвідати країну з державним візитом. «Україна як пріоритет для китайської економіки отримала державний візит. На рік у Китаї тільки два державні візити, і один із них – український», – сказав Президент.

«Хоча в нас ситуація внутрішня, як кажуть, не дуже добра для візитів, але, якщо я відмовлюсь від цього візиту, втратить економіка держави», – констатував глава держави (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 2.12).

Україна очікує кроків назустріч від держав-членів Європейського Союзу в реалізації програми фінансово-економічної допомоги, заявив Президент України В. Янукович.

Під час пленарного засідання саміту ініціативи «Східне партнерство» глава держави констатував, що, «на жаль, останнім часом Україна опинилася сам-на-сам із серйозними фінансово-економічними проблемами».

Серед таких заходів В. Янукович назвав розблокування програм бюджетної секторальної підтримки ЄС, виділення ресурсів макрофінансової допомоги, дієву підтримку з боку міжнародних фінансових інституцій. «У цьому контексті Україна зацікавлена в якомога швидшому відновленні ефективної взаємодії на прийнятних умовах з Міжнародним валютним фондом і Світовим банком», – зазначив Президент.

Глава держави також звернув увагу на необхідність перегляду Євросоюзом торговельних обмежень щодо окремих позицій українського експорту, у тому числі запроваджених ще

минулого століття (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 29.11).

Президент України В. Янукович наголошує на необхідності розробки узгодженого плану дій з метою зняття суперечностей і врегулювання проблем у торговельно-економічному співробітництві з Росією та іншими членами Митного союзу, що пов'язуються зі створенням зони вільної торгівлі між Україною і ЄС.

«У цьому зв'язку був би вдячний за вашу підтримку в питанні започаткування відповідної співпраці у форматі Україна – ЄС – Росія», – наголосив глава держави на пленарному засіданні саміту ініціативи «Східне партнерство» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 29.11).

Україна сподівається на перегляд позиції країн Європейського Союзу в питаннях реалізації проектів щодо транспортування природного газу. Про це заявив Президент України В. Янукович на пленарному засіданні саміту ініціативи «Східне партнерство» у Вільнюсі.

«Сподіваємося на перегляд позиції країн-членів ЄС щодо спорудження економічно необґрунтованих потужностей з транспортування природного газу в Європу в обхід України», – сказав він. В. Янукович також додав, що Україна сподівається на активну участь країн-членів Європейського Союзу в модернізації української газотранспортної системи «як ключового елементу європейської енергетичної мережі, а також забезпечення усіма належними засобами та механізмами Європейського Союзу енергетичної незалежності України» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 29.11).

У Вільнюсі відбулася зустріч Президента України В. Януковича з президентом Європейської комісії Ж. М. Баррозу та Президентом Європейської ради Г. Ван Ромпеєм (Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)). – 2013. – 28.11).

У Вільнюсі відбулася зустріч Президента України В. Януковича і федерального канцлера Федеративної Республіки Німеччина А. Меркель (Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)). – 2013. – 29.11).

У Вільнюсі відбулася зустріч Президента України В. Януковича з прем'єр-міністром Іспанії М. Рахос.

Під час зустрічі сторони обговорили питання двосторонньої співпраці. М. Рахой наголосив на важливості поглиблення відносин між нашими країнами. У цьому контексті було обговорено можливість обміну делегаціями. Сторони наголосили, що візити делегацій мають супроводжуватися проведенням бізнес-форумів для активізації торговельно-економічних відносин між Україною та Іспанією. Президент України також запевнив прем'єр-міністра Іспанії в незмінності євроінтеграційного курсу нашої держави (Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)). – 2013. – 29.11).

У Вільнюсі відбулася зустріч Президента України В. Януковича й президента Франції Ф. Олланда.

На зустрічі В. Янукович наголосив на важливості поглиблення двосторонньої співпраці між країнами. У цьому контексті він підкреслив необхідність контактів на високому рівні між Україною і Францією.

В. Янукович запросив Ф. Олланда відвідати Україну з візитом та оглянути будівництво нового об'єкта «Укриття», який

споруджується над четвертим енергоблоком Чорнобильської АЕС французькими фахівцями.

Гарним прикладом співробітництва між Україною і Францією, на переконання Президента, також може стати створення міжнародного центру ядерної безпеки на базі Чорнобильської атомної електростанції.

Говорячи про зовнішню політику нашої держави, В. Янукович запевнив Ф. Олланда в незмінності євроінтеграційних прагнень України.

Президент Франції у свою чергу зазначив, що з повагою ставиться до рішення України щодо призупинення підписання Угоди про асоціацію та всеохоплюючу зону вільної торгівлі. За його словами, у цих питаннях необхідно «все зважити, враховуючи економічну ситуацію в Україні» (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*. – 2013. – 29.11).

Прем'єр-міністр України М. Азаров запевнив, що події на Майдані будуть ретельно розслідувані.

«Я глибоко обурений і стурбований тим, що сталося вночі на майдані Незалежності. Ті відомості з різних сторін, які у мене є на сьогодні, не дають змоги зробити однозначні висновки: хто несе відповідальність за цю провокацію, – повідомив на своїй сторінці у «Фейсбукі» Прем'єр-міністр України М. Азаров. – Тому створена оперативно-слідча група за участі працівників прокуратури, яка дасть кваліфіковану правову оцінку дій усіх учасників конфлікту. Об'єктивну оцінку, незважаючи ні на що. Переконаний, що це буде зроблено, оскільки всі дії, усі події задокументовані. Цій групі поставлено завдання провести розслідування в максимально стислі терміни й дати суспільству чітку відповідь: хто, за що і яке покарання має понести.

Нині ясно одне: хто абсолютно не зацікавлений у такому сценарії, який розвернувся, так це влада. Навпаки, наше завдання – зберегти спокій і стабільність в країні.

Я не раз говорив і повторю: люди, які законно і мирно висловлюють свій протест – це наші співгромадяни, права яких ми зобов'язані захищати. Ці люди висловлюють підтримку європейській інтеграції, тобто тієї політики, яку проводили і будуть проводити Президент і уряд. Ми цінуємо їхню думку, їхню позицію і ведемо з ними діалог, як і з іншими членами нашого суспільства.

Я закликаю всіх людей у цій складній, емоційно напруженій обстановці не піддаватися на провокації, не вірити всіляким чуткам, тверезо і зважено оцінювати факти, відокремлюючи їх від домислів» (*Урядовий портал* (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 30.11).

Правоохоронні органи не допустять силового захоплення Верховної Ради України. Про це заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров на зустрічі з послами ЄС.

«Якщо завтра (3 грудня. – Ред.) відбудеться спроба захоплення Верховної Ради, то правоохоронні органи не допустять цього. Ми не маємо права допустити захоплення Верховної Ради, тому органи внутрішніх справ діятимуть чітко відповідно до законів», – заявив Прем'єр-міністр. При цьому він підкреслив, що міліція отримала чіткий сигнал не піддаватися на провокації, вона діятиме в рамках закону (*Урядовий портал* (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 2.12).

Уряд зацікавлений на проведенні тристоронніх консультацій Україна – РФ – ЄС задля підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Про це заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров на зустрічі з послами ЄС.

«Ми розраховуємо на проведення тристоронніх консультацій, адже для нас відновлення товарообігу з Росією є ключовим питанням, оскільки через відсутність замовлень у нас зупинилося багато заводів», – заявив М. Азаров (*Урядовий портал* (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 2.12).

Керівництво на місцях підтримує рішення уряду щодо продовження курсу на євроінтеграцію. Про це заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров на зустрічі з послами ЄС.

«Уже відбулися сесії обласних рад наших регіонів, у яких проживає три чверті нашого населення. Вони ухвалили рішення підтримати курс Президента й уряду на європейську інтеграцію. Ми відчуваємо підтримку людей, вони вимагають від нас наведення порядку», – сказав М. Азаров.

При цьому він підкреслив, що і Президент, і уряд налаштовані на діалог із суспільством. Прем'єр-міністр нагадав, що вчора (1 грудня. – Ред.) Голова Верховної Ради В. Рибак запропонував проведення таких переговорів (***Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 2.12).***

Україна налаштована на конструктивну співпрацю з МВФ. Про це заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров на зустрічі з послами ЄС.

«Ми налаштовані на конструктивну співпрацю з МВФ. Ми високо цінуємо їхню підтримку, зокрема в такі складні періоди, як сьогодні», – наголосив М. Азаров (***Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 2.12).***

Найближчим часом українська делегація відвідає Брюссель для продовження переговорів щодо асоціації з Європейським Союзом. Про це заявив Прем'єр-міністр України М. Азаров журналістам 2 грудня.

«Найближчим часом буде направлена наша делегація до Брюсселю для обговорення тих питань, які виникли і відтермінували підписання Угоди про асоціацію», – зазначив М. Азаров.

Прем'єр-міністр підкреслив, що нині в Україні складна економічна ситуація. Саме для її вирішення було відкладено підписання Угоди про асоціацію з Євросоюзом (***Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 2.12).***

В течение двух недель Украина и Россия намерены провести переговоры, результаты которых позволят Украине сформировать нормативы под бюджет страны на следующих год. Об этом в эфире одного из телеканалов журналистам заявил Премьер-министр Украины Н. Азаров.

По его словам, в ближайшее время необходимо провести предметные переговоры в Россией по тем программам, которые уже не раз обсуждались. Необходимо выработать те показатели и нормативы, которые помогут Кабинету Министров сформировать бюджет на 2014 г.

Глава правительства также не смог ответить на вопросы журналистов, какой будет цена российского газа в следующем году, и пояснил, что именно по этому правительство не может сегодня сформировать бюджет. Напомним, ранее сообщалось, Кабинет Министров Украины в полном составе перешел в авральный режим работы, все министры находятся на своих местах (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>). – 2013. – 2.12).

Пресс-секретарь Премьер-министра Украины Н. Азарова В. Лукьяненко отметил, что вопрос о введении чрезвычайного положения в Украине пока не поднимался. Об этом сообщают «Украинские национальные новости» (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 2.12).

Сьогодні в Україні складне становище й нинішні урядовці просто не мають права за таких обставин добровільно йти у відставку. Про це журналістам заявив перший віцепрем'єр-міністр С. Арбузов, передає кореспондент УНН.

Він додав, що особисто він готовий йти у відставку, якщо парламент прийме таке рішення, але добровільно ні він, ні інші урядовці цього не зроблять. «Якщо буде прийнято рішення, то ми підемо. Але чи треба це сьогодні робити? Що від цього країна виграє. Насправді у нас є зрозумілий план щодо поліпшення ситуації і його треба вислухати, але ніхто слухати не хоче. Треба вислухати й зрозуміти, який насправді стан

справ з євроінтеграцією та розслідуваннями (щодо побиття мітингувальників. – Ред.)», – зазначив С. Арбузов. Він резюмував, що «на сьогодні Кабмін не має права добровільно йти у відставку через тяжкий стан у державі» (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 2.12).

Україна наступного тижня продовжить переговори з ЄС стосовно підписання Угоди про асоціацію. Про це в ефірі одного з українських телеканалів заявив міністр закордонних справ Л. Кожара, повідомляє УНН.

«Процес триває. Наступного тижня до Брюсселю їде українська делегація. І ми будемо говорити більш предметно про питання, про які не змогли поговорити через поспіх перед самітом у Вільнюсі», – сказав Л. Кожара.

Міністр уточнив, що на переговорах ітиметься про ціну на газ для України, «яка в півтора раза вища, ніж у Німеччині», і про падіння товарообігу з РФ. «Ми починаю більш предметні переговори, ми починаємо говорити в Брюсселі». «Вони готові і в Москві», – додав Л. Кожара (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 2.12).

Первый вице-премьер-министр Украины С. Арбузов рассказал, когда будет подписана ассоциация с ЕС.

Украина и Европейский Союз создадут совместную рабочую группу для отработки Соглашения об ассоциации, для подписания этого документа в будущем, а также для оценки объемов необходимой финансовой и технической помощи, заявил в эфире телеканала ICTV С. Арбузов.

«Мы рассчитывали, у нас были свои риски. Эти моменты мы доносили до представителей ЕС. Каждый раз, когда я бывал в Европе, мы об этом говорили. Мы находили взаимопонимание, но это не было зафиксировано на бумаге. И когда пришло время подписывать (Соглашение об ассоциации), оказалось так, что у нас нет всех условий, чтобы они были где-то зафиксированы. Сейчас мы эту ситуацию исправим, мы со-

здадим рабочую группу. Потому что каждый лидер из 28 стран ЕС подтвердил, что для нас двери в Европу открыты. На сегодня самый чувствительный вопрос состоит в том, что мы просто не успели до 29 ноября», – пояснил он.

Первый вице-премьер отметил, что Украина и ЕС намерены разработать подробную дорожную карту дальнейшего сотрудничества, в которой будут зафиксированы взаимные обязательства, а также гарантии предоставления Украине технической и финансовой помощи для имплементации условий ассоциации.

Оценивая объем необходимой финансовой помощи со стороны ЕС, С. Арбузов сказал, что эта цифра меньше ранее озвученных 160 млрд дол. Он сказал, что, согласно расчетам, проведенным несколько лет тому назад, Украине требовалось около 3–5 млрд дол., но экономический кризис внес свои коррективы и теперь нужно более детально проанализировать и просчитать суммы необходимой финансовой помощи со стороны ЕС. Вся эта работа, как сказал С. Арбузов, будет проведена в рамках совместной рабочей группы Украина – ЕС. Об этом сообщает ТСН.ua (*Електронні Вісти* (<http://elvisti.com>)). – 2013. – 2.12).

Міністр внутрішніх справ України В. Захарченко підкреслив, що потрібно зробити все для того, аби ситуація, подібна до тієї, яка була на Майдані, не повторилася. Він також запевнив українське суспільство в тому, що активні дії не входили в плани Міністерства внутрішніх справ України. Причини подій на майдані Незалежності наразі з'ясує робоча група, створена у відомстві.

Під час засідання колегії Міністерства внутрішніх справ В. Захарченко від імені колегії МВС і від себе особисто приніс вибачення за події, що сталися в ніч на 30 листопада на столичному майдані Незалежності. Він також поставив перед членами колегії відомства ряд питань щодо цих подій, зокрема з приводу правомірності дій працівників міліції, а також необхідності якнайскорішого з'ясування всіх обставин інциденту.

Крім того, В. Захарченко запевнив українське суспільство в тому, що активні дії не входили в плани Міністерства внутрішніх справ України, адже у період з 21 по 30 листопада стосовно учасників мирного зібрання на майдані Незалежності не було складено жодного адміністративного протоколу.

За словами В. Захарченка, ситуація навколо масових заходів у столиці та державі була розглянута на засіданні громадської та експертної рад при МВС. Усі члени цих дорадчих органів одностайно висловилися проти застосування сили до учасників масових акцій. «Це була і моя позиція як міністра внутрішніх справ», – підкреслив В. Захарченко (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 1.12).

Віце-прем'єр-міністр О. Вілкул поставив завдання головам облдержадміністрацій, міським головам, керівникам підприємств теплокомуненерго, водопостачання, газопостачання, електроенергетики, дорожнього господарства та Державної служби з надзвичайних ситуацій забезпечити стабільне функціонування систем життєзабезпечення.

Зокрема, керівники мають взяти під особистий контроль роботу систем життєзабезпечення населення, перевести роботу підприємств на цілодобове чергування, забезпечити цілодобову наявність аварійних бригад. При виникненні будь-яких аварійних ситуацій для надання необхідної допомоги оперативно повідомляти в центральну диспетчерську Мінрегіону.

3 грудня 2013 р. о 14:00 має відбутися Всеукраїнська селекторна нарада з питань забезпечення стабільного функціонування систем життєзабезпечення (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 2.12).

В Україні працюють майже 740 тис. людей з особливими потребами. Про це повідомила міністр соціальної політики України Н. Королевська під час Всеукраїнської наради щодо професійної реабілітації інвалідів.

«З початку року в Україні за сприяння центрів зайнятості працевлаштувалося понад 12 тис. людей з особливими потребами. Станом на листопад 2013 р., в Україні мають робоче місце 739 460 людей з інвалідністю», – сказала Н. Королевська.

Вона наголосила на тому, що в пакеті заходів з посилення соціального захисту населення, який було розроблено Мінсоцполітики, працевлаштування найбільш уразливих категорій громадян займає одне з провідних місць. Безумовно, це стосується і людей з особливими потребами. «Протягом останнього року було зроблено чимало для посилення соціального захисту людей з особливими потребами. Зокрема, уже сьогодні ми можемо сказати, що з наступного року приблизно на 40–60 % зростуть розміри грошових компенсацій на бензин, ремонт, технічне обслуговування автомобіля та на транспортне обслуговування для інвалідів», – сказала міністр (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 28.11).

ПОЛІТИКА

У суботу, 30 листопада, «Беркут» розігнав «Євромайдан» у Києві, учасники якого протестували проти рішення Кабміну щодо призупинення асоціації з ЄС. У неділю в центрі Києва розпочалися масштабні акції протесту (Українські Національні Новини (<http://www.unn.com.ua>)). – 2013. – 2.12).

Главный врач Киевской городской станции скорой медицинской помощи А. Вершигора сообщил, что после силового разгона «Евромайдана» в центре Киева за медицинской помощью обратилось 35 человек.

В киевской милиции также сообщили, что получено 32 обращения от граждан о получении телесных повреждений в результате разгона митингующих в центре Киева. По всем этим фактам проводится служебная проверка. Кроме того, в Главке

отметили, что пострадали 12 правоохранителей (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 30.11).

30 ноября после разгона «Евромайдана» на Михайловской площади собрались тысячи людей и послы ЕС.

Люди стояли с государственными флагами, часть из них стоит вдоль проезжей части площади и скандируют автомобилям лозунги «Евромайдана» и постоянно повторяют: «Милиция с народом».

Еще около 2 тыс. человек собрались непосредственно на территории Михайловского собора. Здесь также организуют пункты по раздаче горячей пищи и напитков. Постоянно прибывают новые митингующие.

Кроме того, послы ряда стран-членов ЕС и глава представительства Евросоюза в Украине Я. Томбинский прибыли на Михайловскую площадь к активистам «Евромайдана». Послы пообщались с митингующими и прессой, однако отказались подняться на импровизированную сцену возле монумента Княгине Ольги, мотивировав это тем, что как послы они не могут делать каких-либо заявлений от своего имени во время политических собраний (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 30.11).

1 грудня багатотисячна колона пройшла від пам'ятника Т. Шевченку до майдану Незалежності. На народне віче у Києві зібралося від 300 до 500 тис. людей. Про це ООН повідомили в прес-службі «Батьківщини».

Колону очолили лідери опозиції А. Яценюк, В. Кличко, О. Тягнибок і депутати від опозиції. На чолі колони також ішли європейські дипломати, віце-президент Європарламенту Я. Протасевич, колишній голова Європарламенту Є. Бузек, депутат Європарламенту П. Залевський, колишній глава польського уряду, лідер партії «Закон та справедливість» Я. Качинський.

Люди тримали в руках прапори України, ЄС, а також партійні стяги (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 1.12).

«Ми будемо стояти, доки уряд на чолі з М. Азаровим і Президент не підуть у відставку», – заявив лідер фракції УДАР В. Кличко, виступаючи 1 грудня на народному віче в Києві, передає УНН.

В. Кличко наголосив, що сьогодні, коли правоохоронці побачили надзвичайно велику кількість мітингуючих, вони просто покинули майдан Незалежності. «Те, що сьогодні сталося, – це наша перша перемога», – сказав лідер УДАРу. Він вважає за потрібне провести дострокові президентські й парламентські вибори. Лідер УДАРу закликав усіх громадян приїжджати до Києва, а хто не має такої можливості – стати частиною мережі спротиву у своєму місті чи селі (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 1.12).

Не реагировать на провокации, не прибегать к радикальным действиям, не совершать нападения на милицию и не пытаются захватывать админздания – призывают украинские лидеры оппозиции, дабы не давать власти законных оснований для разгона демонстрации.

Они объявили общенациональную забастовку и призывают оставаться на Майдане, обещают устроить там палаточный городок. Лидеры оппозиции требуют отставки правительства и Президента, суд над министром МВД, который, по их словам, приказал силой разогнать «Евромайдан».

«Мы знаем, что Президент хочет созвать Совет национальной безопасности и обороны Украины и ввести чрезвычайное положение в стране», – заявил А. Яценюк на брифинге в воскресенье в Киеве. Он подчеркнул, что «какое-либо применение силы вызовет противоположную реакцию».

Напомним, 1 декабря в центре Киева на акцию протеста вышло, по разным данным, от 300 до 500 тыс. человек (*Korrespondent.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 1.12).

Акції протесту на майдані Незалежності вже перетворилися на революцію. Про це виступаючи на майдані Незалежності заявив экс-міністр внутрішніх справ Ю. Луценко, передає кореспондент УНН.

Ю. Луценко закликав українців зі східних регіонів консолідуватися з представниками з інших областей у боротьбі проти режиму. «Ми сьогодні змінюємо не Президента, а систему влади в країні... Ми міняємо Україну», – підкреслив він (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 1.12).

1 декабра в ходе массовых акций протеста произошли столкновения у Администрации Президента в Киеве на улице Банковой.

Группа лиц в масках, используя трактор, пыталась проехать к зданию. Отмечается, что со стороны митингующих в сотрудников милиции летели кирпичи и прутья. Неизвестными были применены слезоточивый газ и светошумовые гранаты.

Депутат П. Порошенко подал в милицию заявление о провокациях, совершённых, по его словам, группой неизвестных у здания Администрации Президента (*Радио «Свобода»* (<http://www.svoboda.org>). – 2013. – 1.12).

Спецназ начал массово применять шумовые гранаты и слезоточивый газ, когда в их сторону начал двигаться бульдозер, на котором находилось с десятков молодых людей.

После взрывов гранат силовикам удалось остановить бульдозер, а радикально настроенные митингующие отступили. Находящиеся на месте события журналисты отмечали, что провокаторы лозунги кричат по-українски, а разговаривают между собой на русском языке. Они бросали в спецназ различные предметы, включая булыжники и коктейли Молотова.

Активисты акции протеста возле Администрации Президента Украины организовали пункты оказания первой меди-

цинской помощи для пострадавших в результате столкновений. Митингующие под Администрацией Президента отступили с улицы Банковой в сторону улицы Институтской (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 1.12).

Занявшие Киевскую горадминистрацию протестующие выгнали из здания депутатов от фракции Партии регионов В. Колесниченко и А. Онищенко.

Как сообщается, депутаты пришли в столичную мэрию и пытались уговорить митингующих покинуть здание, но те не стали их слушать и освистали нардепов. Кроме того, наиболее радикально настроенные молодые люди хотели избить В. Колесниченко и А. Онищенко, но остальные митингующие не дали им этого сделать.

Между тем, председатель Киевской городской государственной администрации А. Попов предупредил о возможных задержках выплаты зарплаты бюджетникам в связи с блокированием мэрии.

Он также предупредил о возможных перебоях с поставками продуктов питания в городе, тепло-, энерго- и водоснабжением, в нормальной работе детских садов, школ, больниц.

Мэр Киева обратился к находящимся в здании КГГА с просьбой проявить гражданскую ответственность и предоставить возможность сотрудникам нормально «работать для города, его жителей и гостей».

Напомним, в воскресенье, 1 декабря, некоторые протестующие захватили Киевскую горадминистрацию и Дом профсоюзов. По факту событий в КГГА возбуждено несколько уголовных дел, милиция требует митингующих освободить здание (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 2.12).

Группа людей в куртках партий ВО «Свобода» и ВО «Батьківщина» захватили Дом профсоюзов в Киеве.

Они выломали двери в Доме профсоюзов и захватили помещение.

Корреспондент «Украинской правды» сообщает, что О. Тягнибок также призвал митингующих ставить палатки и создать в захваченном Доме профсоюзов штаб (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2013. – 30.11).

В понедельник, 2 декабря, возле Кабинета Министров митинговали около 1 тыс. человек. Люди стояли с партийными флагами, флагами Украины, Евросоюза, УПА и крымскотатарским. Об этом сообщает собственный корреспондент LB.ua.

Движение на прилегающих к Кабинету Министров, Нацбанку и Администрации Президента улицах было перекрыто автомобилями протестующих.

С утра (2 декабря. – Ред.) работники Кабмина, которые из-за заблокированных подходов к зданию парламента не смогли попасть на работу, разошлись по домам (*Левый берег (http://lb.ua)*). – 2013. – 2.12).

Генеральный прокурор В. Пшонка требует в первую очередь расследовать правомерность применения спецсредств сотрудниками правоохранительных органов 30 ноября на «Евромайдане» и проверить информацию милиции о провокаторах.

«Если произошли столкновения, есть пострадавшие – значит, был нарушен закон. И в первую очередь я требую расследования правомерности применения спецсредств сотрудниками правоохранительных органов и проверки информации милиции по провокационным действиям отдельных групп людей, которые были за спинами мирных граждан», – сказал В. Пшонка во время совещания при участии глав МВД и СБУ.

«Люди на Майдане находились законно. Это их конституционное право, и задачи правоохранительных органов состо-

яла в первую очередь в том, чтобы обеспечить реализацию этого права», – сказал Генпрокурор.

Он отметил, что мирные акции не могут иметь такого окончания. Кто и в какой степени виноват в ночных событиях 30 ноября, будет «обязательно установлено», заверил он (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 2.12).

Столичная милиция начала расследование по 11 уголовным производствам, открытым в связи с событиями, которые произошли 1 декабря в центре Киева. По данным милиции, задержаны девять человек.

«Пять уголовных производств открыто из-за событий, связанных с Киевской горадминистрацией. По инцидентам на Банковой возле здания Администрации Президента открыто четыре уголовных производства, по инцидентам вокруг Дома профсоюзов – два уголовных производства. В рамках этих уголовных производств задержаны девять человек», – сообщили в милиции.

В частности, по инцидентам в столичной мэрии открыты производства по ст. 341 (захват государственных или общественных зданий), ч. 2 ст. 345 (угроза или насилие в отношении правоохранителей), ст. 294 (массовые беспорядки), ст. 194 (умышленное уничтожение или повреждение имущества), ст. 342 (сопротивление представителям власти, правоохранительным органам) Уголовного кодекса; по событиям на Банковой – ст. 294, 345, 348 (посягательство на жизнь сотрудника правоохранительного органа), ст. 342, по Дому профсоюзов – ст. 341, 194 (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 2.12).

Милиция Киева заявляет, что примет меры, если митингующие не разблокируют движение в центре столицы. Об этом говорится в сообщении отдела связей с общественностью ГУМВД Украины в Киеве.

Как отметили в милиции, 2 декабря в центральной части города митингующие перекрыли движение транспорта. Все под-

ходы к Майдану со стороны Крещатика, улиц Институтской, Городецкого, Европейской площади перекрыты баррикадами. Для людей, которые выходят из метро, сделали проходы.

В милиции заявили, что такие действия являются противозаконными и влекут за собой ответственность согласно ст. 279 Уголовного кодекса Украины. Блокирование транспортных коммуникаций, а также захват транспортного предприятия – штрафные санкции в размере до 50-ти необлагаемых налогом минимумов доходов граждан, или исправительные работы сроком до двух лет, или арест сроком до шести месяцев, или ограничение свободы сроком до трех лет (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 2.12).

В МВД сообщают, что по состоянию на 2 декабря более 90 милиционеров находятся на стационарном лечении с травмами тяжелой и средней степени тяжести (Корреспондент.net (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 2.12).

За время протестов в Киеве пострадали около 40 журналистов. Большинство из них были избиты силовиками во время потасовок возле Администрации Президента 1 декабря. Подробную информацию приводит на своей странице в Facebook Zoia Kazanzhy на основании сообщений в СМИ и соцсетях.

По словам самих журналистов, они пострадали от рук бойцов спецподразделения «Беркут». Силовики применяли силу, несмотря на бейджи с надписью «Пресса» и ярко-оранжевый жилет, являющийся отличительным признаком сотрудников СМИ.

Также известно, что у большинства журналистов повреждена либо разбита аппаратура, у некоторых были изъяты съемные носители информации (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 2.12).

Три западных областных города Украины – Львов, Тернополь и Ивано-Франковск – объявили бессрочную мирную забастовку. Об этом сообщили пресс-службы местных советов этих городов.

Решение о бессрочной мирной забастовке было принято на внеочередной 41-й сессии городского совета, которая состоялась на Театральной площади Тернополя. Мэр города С. Надал обратился к предпринимателям, владельцам ресторанов и кафе, бизнесменам с просьбой прекратить свою деятельность, на входе своих заведений приклеить таблички «Забастовка» и коллективами выйти на центральную площадь областного центра. Вместе с тем Тернопольский городской совет, образовательные учреждения, больницы будут работать в обычном режиме и будут обеспечивать жизнедеятельность города.

Глава Львовского облсовета П. Колодий призвал жителей области к всеобщей забастовке. По его словам, работники каждого предприятия и учреждения должны самостоятельно выбрать форму проведения забастовки и прийти на митинг.

Мэр Ивано-Франковска В. Анушкевичус и его заместители с сегодняшнего дня (2 декабря. – Ред.) ушли в отпуск без сохранения заработной платы, «выполняя волю многотысячного вече, которое состоялось возле обладминистрации 1 декабря». «Именно таким образом мы заявляем о своей позиции и обнаруживаем солидарность с бастующими, поскольку, согласно действующему законодательству, государственным служащим запрещено бастовать», – сказал он. По информации пресс-службы, аналогично поступили и другие сотрудники исполкома, которые работают в исполнительной власти Ивано-Франковска (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 2.12).

Депутаты Днепропетровского облсовета приняли обращение к Президенту В. Януковичу, Кабмину и Верховной Раде, в котором просят главу государства предпринять все законные методы для урегулирования ситуации в стране.

Об этом говорится в обращении, копия которого имеется в распоряжении LB.ua.

Верховную Раду, органы местного самоуправления и профсоюзы депутаты призвали приложить все усилия для сохранения стабильной ситуации в стране. Украинцев же попросили руководствоваться в своих действиях принципами законности, толерантности, общественного сознания и не поддаваться на провокации (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 2.12).

На львовской центральной площади в воскресенье, собралось более 50 тыс. человек. Они требовали отставки Президента, правительства и парламента.

К людям обращались местные политики и общественные деятели, которые призывали всех мобилизоваться и ехать в Киев (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 1.12).

2 декабря в Запорожье митингующие заблокировали вход в здание горисполкома. Они требуют отстранения от должности мэра города А. Сина, а также отставки правительства.

Около 100 человек никого не пускают в здание мэрии, сообщает Комсомольская правда в Украине. Также известно, что митингующие заблокировали служебный вход, вследствие чего сотрудники ведомства не могут попасть на работу (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 2.12).

1 декабря в Донецке под памятником Т. Шевченко прошла акция всеукраинского вече.

Под дождем собрались более 200 дончан, передают «Комментарии». Участники акции держат в руках флаги Украины и Евросоюза, а также плакаты. На митинге приняли резолюцию с требованиями отставки Президента Украины В. Януковича, Кабмина, отпуска Верховной Рады и

расформирования спецподразделения «Беркута» (*Главное* (<http://glavnoe.ua/news/n156638>). – 2013. – 2.12).

В Харькове митингующие выступали в поддержку курса Президента Украины В. Януковича.

Митинг на центральной площади города собрал десятки тысяч человек. Харьковчане выступали за евроинтеграцию, но «не с протянутой рукой». Участники акции держали флаги Украины и Евросоюза. Большинство митингующих – бюджетники: заводчане, учителя, медики и студенты.

«Мы хотим поддержать Президента нашей страны В. Януковича в его стремлении отстаивать национальные интересы в переговорах с Россией, в переговорах с Европейским сообществом!» – сказал глава Харьковской облгосадминистрации М. Добкин (*Подробности* (<http://podrobnosti.ua>). – 2013. – 30.11).

В Симферополе перед зданием Верховной Рады Крыма прошел митинг против попыток насильственного свержения действующей власти.

Митингующие пригрозили потребовать возвращения Крыма в состав Российской Федерации, если в результате государственного переворота Украиной будут управлять неонацисты.

На акцию пришло около 300 человек, которые держали плакаты в поддержку Таможенного союза.

Депутат Верховной Рады Крыма от «Русского единства» С. Шувайников акцентировал внимание на необходимости пресечения противозаконных действий, направленных на свержение легитимной власти. «Если бы это происходило в Европе или Америке, там бы полиция никого бы не пожалела. Защитники прав человека не пощадили бы своих граждан, если бы увидели нарушение закона», – убежден С. Шувайников.

Под скандирование «Нет фашизму!» заместитель председателя Симферопольской районной организации Русской общины Крыма Е. Костылев назвал события в Киеве «угрозой заты-

гивания в неонацистскую Европу» (NR2.Ru (<http://www.nr2.ru>)). – 2013. – 2.12).

Независимый профсоюз горняков Донбасса крайне возмущен «зверскими методами спецподразделения «Беркут» при так называемой «зачистке» Евромайдана от протестующих в Киеве в ночь с 29 на 30 ноября людей».

Об этом говорится в заявлении организации.

НПГД требует привлечь к уголовной ответственности не только непосредственных исполнителей из спецподразделения за учиненный погром, но и их непосредственных руководителей, отдававших преступный приказ, говорится в сообщении. «Не сомневаемся, что напуганная масштабами народных протестов в столице власть сейчас панически ищет «стрелочников», которым предстоит ответить за ночной погром на майдане Независимости, но предупреждаем, что никогда не согласимся с тем, что за кровавое избиение студентов ответственными сделают только людей в погонах. Ни один генерал не рискнул бы отдавать подобные приказы без ведома, а, тем более, без приказа своих непосредственных кураторов – Премьер-министра Н. Азарова и Президента В. Януковича. Именно они виновны в срыве ими же обещанного подписания Соглашения об ассоциации с Евросоюзом, что как раз и привело к массовым протестам народа Украины. Именно нынешняя власть решила сорвать свое зло на безвинных людях, посмеявшись ей перечить, имеющих собственное мнение по поводу лучшего будущего для своих детей, для всей страны, а не только для кучки нынешних правителей, погрязших в невиданной коррупции и грабеже народного достояния», – говорится в сообщении.

Шахтеры выразили солидарность с требованиями сегодняшнего Евромайдана: «А именно, с отставкой как всего правительства, так и нынешнего главы государства, нарушивших Конституцию Украины, предавших свой народ. НПГД заявляет, что готов примкнуть к всеобщей забастовке и выступить единым фронтом в борьбе с властью, которая ради

собственной выгоды решила отбросить в развитии нашу с вами страну на десятилетия назад» (*Новости Донбасса* (<http://novosti.dn.ua/details/214144/>). – 2013. – 2.12).

Депутати Луганської облради ухвалили звернення, в якому висловили занепокоєння подіями в Києві, а дії опозиції назвали «деструктивними і безвідповідальними». На думку депутатів Луганської облради, лідери опозиційних сил закликають до «масових безладів і силового захоплення влади, що ставить під загрозу долю 45 мільйонів громадян нашої країни».

Депутати Луганщини звернулися до своїх колег з інших областей України утримати людей від громадянського протистояння і участі в «безглуздох страйках».

Луганська облрада запропонувала провести в Києві Всеукраїнський з'їзд всіх рівнів для обговорення ситуації, що склалася (*Radio Свобода* (<http://www.radiosvoboda.org/content/article/25187455.html>). – 2013. – 2.12).

2 грудня у Луцьку під стінами обласної державної адміністрації відбувся 4-тисячний мітинг з вимогою відставки голови Волинської ОДА Б. Клімчука та голови облради В. Войтовича за зраду національних інтересів і порушення режиму В. Януковича.

Вранці політики та громадські діячі області разом із народним депутатом від ВО «Свобода» А. Вітівим від імені народу передали губернатору та очільнику Волиньради вимоги волинян щодо їх негайної відставки.

4 грудня скликається позачергова сесія облради, на якій розглядатимуть питання про ситуацію в державі внаслідок розправи «Беркуту» над мирними демонстрантами, а також відставки голови ОДА та обласної ради.

Опозиційні до режиму В. Януковича сили пообіцяли блокувати роботу Волинської ОДА поки не буде виконано їхні вимоги (*Вголос* (http://vgholos.com.ua/news/u_volynskiy_oblra

di_znyaly_portrety_yanukovycha_ta_viddaly_na_rozpravu_narodu_foto_125790.html). – 2013. – 2.12).

Депутати Донецької обласної ради закликали до діалогу із урегулювання політичного конфлікту в Україні. На позачерговій сесії у понеділок, 2 грудня, рада прийняла звернення, в якому попросила громадян «не втягуватися в зтяжливе політичне протистояння». «Ми звертаємося до уряду і Президента не з проханням, а з вимогою: взяти ситуацію під контроль і повернути конституційний лад у країні», – зачитав із трибуни голова облради А. Федорук.

«Якщо хвилювання в країні спровокують відставку чинного керівництва, це призведе до погіршення соціально-економічного становища. Ми залишимося без зарплат, без пенсій. Постраждають усі верстви населення, особливо соціально незахищені», – переконаний голова Донецької облради.

Під час обговорення пропозицій запровадити надзвичайний стан у країні не пролунало. Однак дискусії викликали тези про європейські перспективи України і про виправданість силового розгону «євро майдану» в Києві. «Влада в особі правоохоронних органів зобов'язана захистити нас, українців, хто вийшов на роботу сьогодні, хто вийде на роботу завтра, – захистити від некерованих процесів, які можуть відбуватися в суспільстві», – заявив народний депутат М. Левченко, який узяв участь у сесії (*BBC (http://www.bbc.co.uk/ukrainian/news_in_brief/2013/12/131202_ms_donesk_council.shtml). – 2013. – 2.12).*

Голова Львівської обласної ради та голова Координаційної ради П. Колодій заявив, що Львівщина оголошує максимальну мобілізацію людей до Києва на підтримку Євромайдану.

Окрім того, він зазначив, що Координаційна рада тепер підпорядковується Національному комітету спротиву, роботу якого організували лідери трьох політсил – «Свободи»,

УДАРу та «Батьківщина». Про це йдеться на сайті Львівської облради.

Також він додав, що студентський Координаційний штаб і студентська Координаційна рада на львівському Євромайдані вливається у структуру Координаційної ради області.

Під час засідання оголосили про масовий виїзд людей до Києва **(Телеканал новин «24»** (http://24tv.ua/home/showSingleNews.do?lvivshhina_ogoloshuy_e_maksimalnu_mobilizatsiyu_lyudey_do_kiyeva_golova_obradi&objectId=388435). – 2013. – 2.12).

Через відсутність кворуму депутати Чернівецької обласної ради провели збори. У них взяли участь представники фракцій «За Батьківщину», «Фронт змін», «Батьківщина», «Наша Україна» і «Свобода». Всього у зборах взяли участь 30 депутатів.

Депутати ухвалили звернення з 8 пунктів:

Про звернення до Президента України з вимогою добровільно піти у відставку.

Про звернення до уряду добровільно піти у відставку.

Про звернення до Генпрокурора негайно порушити кримінальне провадження проти міністра внутрішніх справ Віталія Захарченка та всіх причетних до розгону Євромайдану.

Про звернення до голови облради Михайла Гайничеру та заступника голови з вимогою піти у відставку.

Про висловлення недовіри голові Чернівецької ОДА Михайлу Папієву і першому заступнику Георгію Галицю.

Про звернення до Президента і Верховної Ради з вимогою негайно звільнити Юлію Тимошенко та припинити політичні репресії.

Про заклик до місцевих рад усіх рівнів утриматися від рішень, які можуть спричинити розкол і сепаратизм в Україні (**Molbuk.ua** (http://molbuk.ua/chernovtsy_news/66295-deputati-oblradi-hochut-vdstavki-prezidenta-uryadu-gaynicheru-papyeva.html). – 2013. – 3.12).

58 депутатів Закарпатської обласної ради – голова обласної ради І. Балога, заступник голови обласної ради А. Сербайло, фракції «Єдиного Центру», «Батьківщини», «Фронту Змін» та партії КМКС у повному складі звернулися до Президента України В. Януковича негайно відправити у відставку міністра внутрішніх справ України В. Захарченка та уряд Прем'єр-міністра України М. Азарова (*Голос Карпат* (<http://goloskarpat.info/vlada/34259-58-deputativ-oblradi-zver-nulisya-do-prezidenta-z-vimogoyu-negaynoi-vidstavki-uryadu-azarova.html#ixzz2mPRhmmvD>)). – 2013. – 3.12).

Народний депутат І. Богословська, яка написала заяву про вихід з Партії регіонів, у зверненні до громадян України з цього приводу наголосила, що наразі слід відправити у відставку уряд М. Азарова та запропонувати Президенту України В. Януковичу після ряду необхідних для країни кроків також піти у відставку, повідомляє УНН з посиланням на оприлюднений прес-службою політика документ.

На думку І. Богословської, «ні в кого не повинно бути сумнівів, що в Україні почав реалізовуватися план по розділу суверенної та єдиної держави Україна на кілька частин».

Щодо плану дій, які необхідні наразі, політик наголосила: «Перше і найголовніше – це створити нову більшість у парламенті та зробити з українського парламенту головний політичний центр України». На її думку, всі об'єктивні та суб'єктивні передумови для цього є.

«Друге – звернутися від нової більшості до спікера парламенту В. Рибака з вимогою організувати роботу вищого законодавчого органу країни. Якщо він не згоден або не в силах – він повинен подати у відставку. Народ України буде йому вдячний. Третє – відправити у відставку уряд М. Азарова», – наголосила політик.

Також, на її думку, «необхідно запропонувати В. Януковичу... негайно звернутися до ЄС про скликання позачергового саміту Україна – ЄС для підписання Угоди про асоціацію,

підписати Угоду та подати у відставку». «Такий варіант плану дій – єдиний варіант безкровного розвитку події та демократичних виборів Президента. Якщо такий сценарій не реалізується, кровопролиття в країні не уникнути», – наголосила вона (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>), – 2013. – 30.11).

В мирном характере акций протеста – истинное проявление европейской сущности, говорится в совместном заявлении глав МИД Швеции и Польши.

Министр иностранных дел Швеции К. Бильдт и глава МИД Польши Р. Сикорский призывают украинцев к проведению исключительно мирных акций протеста. «В мирном характере акций протеста – истинное проявление европейской сущности. Мы убеждены, что украинский народ воплотит свою мечту европейского будущего», – говорится в совместном заявлении министров, опубликованном 1 декабря.

Министры отметили, что они, как инициаторы «Восточного партнерства», приветствуют тот факт, что многие украинцы «не боятся холода, участвуют в акциях протеста против внезапного решения Президента В. Януковича отказаться от подписания Соглашения об ассоциации с Европейским Союзом».

«ЕС по-прежнему готов подписать соглашение, как только Президент Янукович будет готов сделать это, и обещает помочь Украине в реализации его положений. Но в отсутствие каких-либо доказательств проведения экономических реформ мы не будем втягиваться в бессмысленный спор за будущее Украины», – сказано в заявлении.

В то же время министр иностранных дел Германии Г. Вестервелле опубликовал 1 декабря на сайте немецкого МИДа обращение с призывом к правительству Украины гарантировать защиту мирных демонстрантов в Киеве от насильственных действий и методов запугивания. По его словам, «люди в Киеве и других городах страны выходят на улицы ради ориентированной на Европу Украины, и это их полное право».

Политик заявляет, что Германия разделяет желание украинцев к сближению с Евросоюзом. Г. Вестервелле также отме-

тил, что председательство Украины в ОБСЕ должно стать для правительства страны стимулом к соблюдению общеевропейских ценностей.

Ближайшая встреча министров иностранных дел стран-участниц ОБСЕ должна состояться в Киеве 5 и 6 декабря 2013 г. Об этом сообщает Deutsche Welle (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>)). – 2013. – 2.12).

Генеральный секретарь НАТО Андерс Фог Расмуссен обратился к правительству Украины и участникам акций протеста с призывом воздержаться от применения силы. «Я призываю все стороны отказаться от насилия при любых обстоятельствах», – говорится в заявлении, опубликованном вечером 1 декабря в Брюсселе.

По словам политика, Североатлантический альянс уважает «всех украинцев и идеалы украинской нации», а также «право граждан выражать свои воззрения демократическим путем». Однако применение силы «не является способом разрешения политических конфликтов в демократическом обществе», сказал Андерс Фог Расмуссен. Об этом сообщает Deutsche Welle (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>)). – 2013. – 2.12).

Совет Европы готов оказать Украине содействие в целях мирного разрешения ситуации в стране. Об этом говорится в заявлении генерального секретаря СЕ Т. Ягланда, передает ИТАР-ТАСС. «Ситуация в Украине, которая входит в нашу организацию, вызывает большие опасения у Совета Европы, – отметил он. – Я призываю все стороны на Украине отказаться от насилия и вернуться к мирному диалогу». Т. Ягланд подчеркнул, что СЕ готов оказать «Украине и ее народу содействие, чтобы разрешить сложившуюся трудную ситуацию в соответствии с обязательствами страны в рамках Европейской конвенции по правам человека и принципами демократии, прав человека и верховенства закона» (*Левый берег* (<http://lb.ua>)). – 2013. – 2.12).

Канцлер Германии А. Меркель предостерегла Президента В. Януковича от применения силы против демонстрантов в Украине. Об этом сообщил официальный представитель правительства ФРГ Ш. Зайберт, передает ИТАР-ТАСС.

По его словам, федеральный канцлер обратилась к В. Януковичу с призывом «сделать все, чтобы постоянно защищать свободу выражения мнения и права на мирные демонстрации». Представитель германского кабинета министров отметил, что «проевропейские митинги в Украине являются четким посланием». «Остается надеяться, что Президент В. Янукович воспримет это послание».

Как подчеркнул Ш. Зайберт, Германия по-прежнему готова подписать замороженное Украиной соглашение о ее ассоциации с ЕС (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 2.12).

Президент России В. Путин заявил, что события в Украине спровоцированы извне. Об этом он сказал журналистам по итогам переговоров со своим армянским коллегой С. Саргсяном, передает РИА Новости.

«События в Украине напоминают больше не революцию, а погром», – сказал российский президент. По его мнению, проходящие в Киеве акции готовились не к сегодняшнему дню, а скорее, к выборам 2015 г. в Украине.

«На мой взгляд, все, что происходит, не имеет прямого отношения к взаимодействию с Евросоюзом. Это внутривнутриполитический процесс, попытка оппозиции раскачать действующую легитимную власть в стране... То, что сейчас происходит, говорит о том, что это, по всей видимости, хорошо подготовленные акции, и эти акции, на мой взгляд, более подготовлены не к сегодняшним событиям, они готовились к президентской выборной кампании весной 2015 г.», – заявил В. Путин.

«Оппозиция то ли не всегда может контролировать, что происходит, то ли просто является определенной политической ширмой для экстремистских действий», – сказал В. Путин, передает ИТАР-ТАСС.

Российский президент подчеркнул, что видит «как действуют хорошо подготовленные и обученные группы боевиков» (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 2.12).

ЕС и Россия обвиняют друг друга в давлении на Украину.

Против давления Москвы на бывшие республики СССР выступил Евросоюз. Глава Евросовета Х. Ван Ромпей намерен обсудить эту проблему на саммите Россия – ЕС. В тоже время председатель Госдумы России С. Нарышкин заявил, что Брюссель оказывал давление на Украину в вопросе подписания соглашения об ассоциации.

Европейский Союз в необычно резкой форме предостерег Москву от давления на бывшие советские республики. «Мы не поддадимся давлению России», – заявил 29 ноября по окончании саммита «Восточного партнерства» в Вильнюсе председатель Европейского совета Х. Ван Ромпей.

В свою очередь глава Европейской комиссии Ж. М. Баррозу подчеркнул, что Брюссель не приемлет право вето третьих стран. «Времена ограниченного суверенитета государств в Европе окончательно прошли», – заявил Баррозу.

Кроме того ван Ромпей сообщил о том, что тема подписания соглашения об ассоциации между Украиной и Евросоюзом будет подниматься на саммите ЕС – Россия в январе будущего года. По его словам, в ЕС убеждены, что такого рода соглашения об ассоциации будут положительно сказываться на России, ведь если экономика Украины будет развиваться, то это положительно повлияет и на экономику РФ. «Если что-то положительно развивается в стране, то это идет на пользу остальным. В этом суть торговых отношений», – подчеркнул глава Евросовета.

В свою очередь, Россия обвинила Евросоюз в «беспрецедентном давлении» на Украину при подготовке к подписанию соглашения об ассоциации. Председатель Государственной думы России С. Нарышкин заявил 29 ноября, что «еврочиновники самого высокого ранга постоянно присутствовали не только на заседаниях Верховной рады Украины, но и на

заседаниях ее комитетов и даже рабочих групп». По словам С. Нарышкина, о методах давления Запада ему рассказали украинские депутаты.

Со слов своих коллег из Рады российский парламентарий рассказал также, что представители ЕС ставили Киеву ультимативные сроки выполнения условий по евроинтеграции, которые затем неоднократно переносились. Кроме того, С. Нарышкин отметил, что «агитаторы» сначала обещали Украине быстрое повышение уровня жизни, а затем начали требовать «потерпеть восемь–десять лет, затянуть пояса, пережить массовую безработицу и закрытие предприятий». Об этом сообщает Deutsche Welle (*Електронні Вісми* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 30.11).

Депутат Севастопольского горсовета от ПР С. Смольянинов начал сбор подписей под обращением к президенту России В. Путину с просьбой ввести войска в Украину. Обращение размещено на сайте «Севастопольское вече». Об этом также пишет местный сайт ForPost.

«В результате отказа народа Украины и ее законно избранного Президента В. Януковича от подписания грабительской ассоциации с Евросоюзом, западными спецслужбами и их агентами, инициирована попытка свержения законной власти в стране. Для чего организованны беспорядки и проплаченные митинги в ряде городов Украины и информационные атаки в СМИ, на финансируемых США интернет-ресурсах», – пишет депутат. Такими СМИ он считает в том числе LB.ua, Korrespondent.net, UNIAN.net, Pravda.com.ua.

Он напомнил, что на сайте Белого дома США размещена петиция, авторы которой просят президента США Б. Обаму осуществить военную интервенцию вооруженных сил США в Украину для свержения режима В. Януковича.

«Обращаемся к Вам, и просим оказать военную и иную помощь братскому народу, правительству и Президенту Украины для защиты суверенитета страны, русского населения Крыма и других регионов Украины. Просим согласовать с

правительством України вводити на територію країни озброєні сили Російської федерації, для захисту від армії США і їх НАТО-вських агресорів», – пише депутат.

Под обращением стоит 12 подписей (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 2.12).

Шість членів Конституційної Асамблеї вийшли з неї після силового розгону мирної акції на майдані Незалежності. Про це йдеться в їхній спільній заяві, яка є в розпорядженні «Української правди».

Заяву підписали два віце-президенти Асоціації нардепів О. Барабаш, В. Крижанівський та І. Когут, голова ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив».

Також від В. Януковича пішли М. Козюбра з Києво-Могилянської академії, І. Коліушко з Центру політико-правових реформ та експерт із Центру ім. О. Разумкова М. Мельник.

Усі колишні члени заявили, що у них «завжди були сумніви щодо щирості намірів влади провести легітимну конституційну реформу». «Останні суспільно-політичні події в Україні перекреслили будь-які сподівання на продовження конструктивної співпраці з владою в рамках діяльності Конституційної Асамблеї», – заявили підписанти.

Вони мають на увазі відмову від підписання Угоди про асоціацію з ЄС і «цинічну торгівлю стратегічним майбутнім нашої країни». «Грубі порушення Конституції, що завжди були притаманні діючій владі, особливо виразно проявилися у брутальному побитті учасників мирної акції протесту у Києві 30 листопада», – заявили експерти. «Це говорить про намір влади за будь-яку ціну зберегти своє панування та встановити в країні диктатуру», – заявили підписанти.

Вони заявляють, «що найбільшу небезпеку для конституційного ладу, для основоположних прав і свобод громадян України становить нинішня влада на чолі з В. Януковичем». Через це підписанти вийшли із Конституційної Асамблеї та закликали решту своїх колег зробити те ж саме (*Відомості* (<http://vidomosti-ua.com/ukraine/79430>). – 2013. – 2.12).

ГО «Телекритика», Інститут масової інформації, Національна спілка журналістів України та Українська асоціація видавців періодичної преси виходять зі складу міжвідомчої робочої групи при Президенті України з аналізу стану додержання законодавства про свободу слова та захисту прав журналістів. Про це йдеться в спільній заяві трьох організацій.

«Ми висловлюємо глибоке обурення численними фактами насильства проти журналістів, молоді, студентства, та інших мирних учасників акцій протесту з боку правоохоронних органів. Станом на 2 грудня 2013 р., і з 29 листопада, уже зафіксовано інформацію про жорстоке побиття понад 40 українських і закордонних журналістів. Більшість із них постраждали від агресії з боку працівників спецпідрозділу “Беркут”. Ця ситуація дуже яскраво показує, що свобода слова та право суспільства знати зайві в системі цінностей нинішньої української влади», – ідеться в заяві.

Організацію вважають неприйнятним для себе вести діалог з людьми, які допустили пролиття крові мирних протестантів, журналістів, і при цьому не подають у політичну відставку (*Телекритика* (<http://www.telekritika.ua/profesija/2013-12-02/88082>). – 2013. – 2.12).

В Україні можливі два сценарії розвитку подальших подій: демократичний і радикальний. Про це, як передає кореспондент Forum’у, повідомив журналістам директор Інституту глобальних стратегій В. Карасьов.

«Є два можливі сценарії: компромісний – мирний, демократичний і форс-мажорний – радикальний, силовий. Якщо говорити про несприятливі варіанти – то це білоруський, російський, єгипетський, сирійський та лівійський, а може ще й румунський. Прийнятний варіант – український, випробуваний у 2004 р., коли в парламенті політичний клас зміг домовитися, знайти компромісні рішення та вивести країну з глибокої кризи», – заявив експерт.

За словами політолога, для мирного розвитку сценарію, у парламенті має бути сформульована проєвропейська більшість, яка візьме та передасть Президентові резолюцію про вимогу підписати Угоду про асоціацію з Європейським Союзом.

«Це випустить пар, тому що багато незадоволені саме непідписанням. Також необхідно покарати винних у розгоні євромайдану. І одним Коряком тут не обійтися, у відставку повинен подати міністр внутрішніх справ. Крім того, це проблема уряду... Потрібно перезавантажити всю систему влади», – зазначив В. Карасьов. Однак експерт зазначив, що поки складно сказати, чи є сенс вимагати імпичменту Президента прямо зараз, чи варто почекати до 2015 р. (*for Um* (<http://ua.for-ua.com/politics/2013/12/02/143136.html>)). – 2013. – 2.12).

Политические возможности для мирного разрешения нынешнего кризиса существуют, но политикам из всех лагерей следует проявить волю к поиску нестандартных решений. Об этом на пресс-конференции в Украинформе в понедельник заявил председатель правления центра прикладных политических исследований «Пента» В. Фесенко.

«Есть возможность для политического решения нынешней ситуации, мирного выхода из этого кризиса. Надо действовать на принципах, которые были эффективно применены в 2004 г. Думаю, что в настоящий момент и представителям власти, и представителям оппозиции следует обращаться к тем европейским политикам, которые могут выступить в роли посредников», – сказал он. По его мнению, в качестве переговорной площадки следует использовать парламент. Было бы очень хорошо, если бы в Верховной Раде сформировалось новое большинство, которое могло бы продуцировать политические решения, отметил эксперт.

В то же время он обратил внимание на то, что в существующем правовом поле конституционных методов для перевыборов парламента как выхода из данной ситуации нет, поэтому

политикам надо искать нестандартный сценарий. По словам В. Фесенко, основанием для политико-правовых изменений, в частности и для формирования правительства парламентом, могло бы стать возвращение к Конституции 2004 г.

Кроме того, отметил эксперт, нужны временные структуры, в частности временное правительство, которое смогло бы провести эти перевыборы и удержать ситуацию, и которое не участвовало бы в политических соревнованиях, «что тоже важно».

«Это может стать перемирием на переходной период. Иначе, если это не произойдет, не будет политических решений для решения нынешнего кризиса, тогда возможен или революционный, или силовой сценарий. Оба могут иметь и определенные серьезные опасности, потому что мы видим – агрессии достаточно и у отдельных представителей общества, и у отдельных представителей власти», – подытожил В. Фесенко (*Николаевская информационно-аналитическая интернет-газета* (<http://www.mk.mk.ua/rubric/articles/2013/12/02/12753/>). – 2013. – 2.12).

ЕКОНОМІКА

Національний банк спростовує інформацію про рішення правління НБУ обмежити оборот грошових коштів. Про це повідомила прес-служба регулятора, передає УНІАН.

На запит про достовірність інформації про Рішення правління Нацбанку від 2 грудня № 6565 «Про обмеження обороту грошових коштів в особливий період з метою скорочення та обмеження негативних наслідків масового відтоку коштів з обороту банківської системи», розтиражованої у ряді інтернет-видань, прес-служба НБУ повідомила, що вона не відповідає дійсності.

«Такої постанови немає, подібного рішення правління Нацбанку не приймало, найближчим часом буде опубліковано офіційну заяву голови Нацбанку І. Соркіна», – повідомили в прес-службі (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 2.12).

Розвиток програм макрофінансової допомоги в Україні та Грузії намічений на 2014–2015 рр., коли будуть виконані всі попередні умови та коли програми будуть прив'язані до плану змістовних реформ. Про це йдеться у декларації, яка була підписана на саміті у Вільнюсі, передає УНН.

«Також програма макрофінансової допомоги може бути застосована у майбутньому задля допомоги країнам-партнерам у вирішенні короткострокових платіжних труднощів», – йдеться у повідомленні.

У декларації відзначено, що продовження діалогу та обмін аналітикою та консультаціями в рамках Східного партнерства може привести до подальшої реалізації структурних реформ, бюджетної консолідації і, таким чином зміцненню економічної діяльності (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 2.12).

Увеличение тарифов на перевозку пассажиров и грузов железнодорожным транспортом в 2014 г. не предусмотрено, заявил гендиректор С. Боллобин, сообщает пресс-служба «Укрзалізниці».

«Выполнение социальных обязательств – для нас было и остается приоритетным. Однако дополнительных финансовых источников от индексации тарифов в следующем году не планируется. Так, в следующем году мы рассчитываем на увеличение объемов грузоперевозок по крайней мере на 1 %, и от этих поступлений иметь увеличение доходов. Все социальные обязательства, предусмотренные Отраслевым соглашением, коллективными договорами, как и раньше, будем выполнять в полном объеме», – отметил С. Боллобин.

Гендиректор сообщил, что благодаря проведенной индексации тарифов в 2013 г. области удалось получить 650 млн грн дополнительных поступлений, из которых 80 % средств было направлено на социальную сферу и повышение заработной платы (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 29.11).

Министерство финансов выплатило 87,75 млн дол. по евробондам, которые были выпущены в конце прошлого года на 1,25 млрд дол. и доразмещены еще на 1 млрд дол. в начале этого.

Доход по бумагам выплачен из расчета 7,8 % годовых, сообщает Минфин. Срок размещения бумаг – десять лет, до ноября 2022 г.

Отметим, что 15 ноября Минфин заплатил кредиторам 23,6 млн дол. по еврооблигациям 2007 г. на сумму 700 млн дол. По тем бумагам ставка составляет 6,75 % годовых (*Левый берег (<http://lb.ua>). – 2013. – 2.12*).

Доля иностранного капитала в украинской банковской системе (уставном капитале банков) в октябре текущего года сократилась по сравнению с сентябрем на 0,5 п. п. – до 33,7 %, сообщается на сайте Национального банка Украины.

Согласно данным НБУ, по итогам января – октября т. г. доля иностранного капитала в украинской банковской системе снизилась на 5,8 п. п. по сравнению с началом года. Количество банков с иностранным капиталом сократилось на один банк, и на 1 октября текущего года составило 50, количество банков со 100 % иностранным капиталом не изменилось и составляет 21, общее количество зарегистрированных банков также не изменилось и составляет 183.

Уплаченный зарегистрированный уставный капитал банков Украины в октябре 2013 г. вырос на 1,38 %, или на 2,495 млрд грн, – до 183,463 млрд грн, при этом за январь – октябрь по сравнению с началом года рост составил 4,71 %, или 8,259 млрд грн. Регулятивный капитал банков в октябре вырос на 0,8 %, или на 1,53 млрд грн, – до 191,317 млрд грн, за январь – октябрь рост составил 6,93 %, или 12,408 млрд грн.

Напомним, доля иностранного капитала в украинской банковской системе (уставном капитале банков) в сентябре теку-

щого года вернулась к росту после падения три месяца подряд и по сравнению с августом выросла на 0,4 п. п. – до 34,2 %.

В 2012 г. доля иностранного капитала в украинской банковской системе сократилась с 41,9 % на 1 января 2012 г. до 39,5 % на 1 января 2013 г. (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 29.11).

В ноябре Украина сократила импорт газа из Европы на 36,5 %.

Украина, по оперативным данным, в ноябре импортировала из Европы в реверсном направлении около 149,7 млн куб. м газа, что на 36,5 % меньше, чем в октябре (235,9 млн куб. м), свидетельствуют данные компаний-операторов FGSZ Ltd (Венгрия) и GAZ-SYSTEM S.A. (Польша).

Через Венгрию поступило 134 млн куб. м газа, через Польшу – 15,7 млн куб. м.

В целом за 11 месяцев из Европы в Украину поступило около 1,87 млрд куб. м газа, из которых через Польшу – 838,6 млн куб. м, через Венгрию – 1 036 млн куб. м.

По польскому направлению поставки газа осуществляет энергохолдинг ДТЭК. Через Венгрию газ поставляют Восточно-европейская топливно-энергетическая компания (ВЕТЭК) и ДТЭК (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 2.12).

По данным Госстата, в январе – сентябре 2013 г., за счет всех источников финансирования в сфере строительства и архитектуры освоено капитальных инвестиций на сумму 167 млрд грн, сообщает Минрегион.

Прирост капитальных инвестиций по сравнению с прошлым годом достигнут в девяти регионах Украины. Высокие темпы освоения капитальных инвестиций наблюдались в Николаевской (14,3 %), Луганской (131,9 %), Винницкой (122,0 %) областях и в г. Севастополе (119,5 %).

Напомним, в этом году наибольшие объемы строительных работ выполнены в Киеве, в них вложено 9,5 млрд грн.

Об этом сказал председатель правления – президент АО ХК «Киевгорстрой» И. Кушнир.

«Среди всех регионов Украины традиционно больше строят в Киеве. Этот год также не стал исключением, по всем показателям в строительство вложено 9,5 млрд грн, при этом реально треть этих средств пошла именно на жилье», – сказал И. Кушнир. Он также отметил, что в этом году в городах-миллионниках выполнили более половины общеукраинского объема строительных работ (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 2.12).

У жовтні поточного року на Донеччині обсяги виробництва у вугільній промисловості зросли більш ніж на 10 %. Про це йдеться в останніх матеріалах Головного управління статистики у Донецькій області, повідомляє УНН.

Згідно зі статистичними даними, у січні – жовтні в промисловості області спостерігається зростання обсягів промислового виробництва порівняно з вереснем 2013 р. на 5,3 %.

«Збільшення виробництва за жовтень порівняно з попереднім місяцем у цілому по промисловості області досягнуто, насамперед, за рахунок сезонного нарощування обсягів продукції паливно-енергетичного комплексу: у вугільній промисловості приріст склав 10,6 %, в електроенергетиці – 14,8 %, у видобутку неенергетичних корисних копалин та розробці кар'єрів – на 17 %, у виробництві коксу та продуктів нафтопереробки – на 7,4 %», – йдеться у повідомленні відомства (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 2.12).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Дефіцит державного бюджету в січні – жовтні 2013 р. становив 40,822 млрд грн, що в 1,2 раза більше дефіциту за підсумками аналогічного періоду минулого року в

33,203 млрд грн. Про це повідомляє УНІАН з посиланням на дані Міністерства фінансів.

За інформацією Мінфіну, дефіцит зведеного бюджету за січень – жовтень поточного року становив 37,094 млрд грн, що в 1,3 раза перевищує дефіцит за аналогічний період минулого року в 29,184 млрд грн.

Загальний фонд держбюджету за цей період виконано з дефіцитом 43,866 млн грн, що в 1,4 раза перевищує показник за січень – жовтень минулого року, але в той же час на 2,242 млрд грн менше бюджетного розпису на цей період.

За десять місяців поточного року надходження до держбюджету становили 278,678 млрд грн, що на 5,176 млрд грн, або 1,89 % більше показника за аналогічний період 2012 р.

Загальна сума доходів зведеного бюджету України за звітний період становила 362,520 млрд грн, що на 8,835 млрд грн, або 2,50 % більше показника за січень – жовтень 2012 р.

Проти січня – жовтня 2012 р. фактичні надходження до загального фонду державного бюджету в січні – жовтні зросли на 10,818 млрд грн, або 4,69 % – до 241,379 млрд грн.

Як повідомлялося, дефіцит державного бюджету в січні – вересні 2013 р. становив 35,211 млрд грн, що в 1,4 раза більше дефіциту за підсумками аналогічного періоду минулого року в 24,378 млрд грн.

Дефіцит зведеного бюджету за цей період становив 33,828 млрд грн, що в 1,6 раза перевищує дефіцит за аналогічний період минулого року (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 30.11).

Заборгованість населення України з оплати житлово-комунальних послуг у жовтні 2013 р. зросла на 6,2 % порівняно з вереснем – до 11,575 млрд грн. Це демонструють дані Державної служби статистики.

За даними Держстату, середній термін заборгованості становив 3,8 місяця. У січні – жовтні 2013 р. українці сплатили за компослуги 31,2 млрд грн, або 102,6 % нарахованих за цей період сум.

Найвищий рівень оплати зафіксований в Закарпатській, Львівській, Івано-Франківській та Кіровоградській областях, найнижчий – у Севастополі та Луганській області.

Середні нарахування за житлово-комунальні послуги в країні на одного власника особового рахунку з урахуванням споживання електроенергії в жовтні 2013 р. зросли на 24,1 % порівняно з жовтнем 2012 р. – до 391,4 грн.

За даними Держстату, у січні – жовтні 2013 р. з населенням було укладено 60,9 тисяч договорів про погашення реструктуризованої заборгованості на загальну суму 197,4 млн грн.

Як повідомлялося, заборгованість населення України з оплати житлово-комунальних послуг у серпні 2013 р. знизилася на 2,3 % порівняно з липнем 2013 р. – до 10,947 млрд грн.

У 2012 р. українці сплатили за компослуги 37 млрд грн, або 96,6 % нарахованих за цей період сум (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 29.11).

Доля просроченої кредитної задолженості в Україні в октябрі 2013 г. выросла на 0,17 п. п., до 8,84 % от суммы предоставленных кредитов, сообщается на сайте Нацбанка. Согласно сообщению, к 1 ноября общий размер просроченной кредитной задолженности составил 76,815 млрд грн, увеличившись за октябрь на 2,9 % (за январь – октябрь на 5,9 %).

Как сообщалось, к началу года доля просроченной кредитной задолженности в Украине составляла 8,89 % от суммы предоставленных кредитов. Общая сумма предоставленных кредитов в октябре увеличилась на 0,9 % (за январь – октябрь на 6,5 %), до 868,51 млрд грн (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 29.11).

Понад 100 тис. українських сімей опинилися інвесторами недобудов, вклавши в неіснуючі метри гроші, які повернути майже неможливо, повідомляє УНН з посиланням на Корресподент.

За даними Асоціації допомоги постраждалим інвесторам, сьогодні 120 тис. українських сімей, які купили квартири, кілька років очікують вселення. «А по країні завмерли понад 2,4 тис. багатоповерхівок», – зазначають в Конфедерації будівельників України.

Як пише видання, найбільше недобудов у столиці. «Причому частина цих будинків не будуть здані в найближчі 10–15 років», – прогнозує президент Союзу фахівців з нерухомості О. Рубанов. А деякі вже через п'ять – сім років простою добудовувати немає сенсу: простіше та дешевше звести нові. Більшість заморожених будівництв «родом» з 2008 р. За словами О. Рубанова, до того як вибухнула криза, у гонитві за надприбутком забудовники продавали квартири в ще не споруджених об'єктах, щоб вкласти їх у наступні. Таким чином виникав ефект сніжного кому або фінансової піраміди. «Можливо, у забудовників думок недобудовувати не було, але криза внесла свої корективи», – пояснює експерт.

Як повідомлялося, будівельна корпорація «Укрбуд» наразі зводить у Києві 13 житлових об'єктів, при цьому фактично завершеним за весь час є лише один об'єкт (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 2.12).

Рівень безробіття в 17 державах Єврозони минулого місяця знизився до 12,1 % у вересні, демонструють дані Статистичного управління Європейського союзу. Експерти, опитані агентством Bloomberg, не прогнозували зміни показника, повідомляють «Вести.гу».

Як наголошується, протягом двох місяців безробіття тримається на рекордному рівні 12,2 %, і зниження є знаком відновлення ринку праці після виходу з самої затяжної рецесії в історії Єврозони.

Поряд з цим зростання економіки в Єврозоні залишається незначним: в минулому кварталі до 0,1 % з 0,3 порівняно з трьома місяцями раніше. Разом з тим зростання економіки в Єврозоні залишається слабким: у III кварталі воно сповільнилося до 0,1 % з 0,3 у квітні – червні.

Аналітики, прогнозують слабке скорочення безробіття в середньому до 12,1 % наступного року і до 12 % у 2015 р.

«Економіка все ще занадто слабка, щоб забезпечити фундаментальні зміни рівня безробіття, потрібне посилення росту та потрібні структурні реформи в ряді країн, щоб добитися істотного поліпшення», – вважає А. Грімальді, економіст Intesa Sanpaolo.

Так, безробіття серед молоді збільшилося в минулому місяці до 24,4 % з вересневих показників в 23,7 %.

Число безробітних у валютному блоці зменшилося на 61 тис. осіб, в усіх країнах ЄС – на 75 тис. осіб у жовтні. Рівень безробіття в ЄС знизився до 10,9 % в минулому місяці з 11 %, які спостерігалися п'ять місяців раніше.

Як повідомлялося, найнижчі показники безробіття в Європі відзначаються в жовтні в Австрії (4,8 %), Німеччини (5,2 %) та Люксембурзі (5,9 %).

Найвищий рівень безробіття в жовтні знову спостерігається в Іспанії: 26,7 % порівняно з 26,6 % місяцем раніше, в Греції обсяг безробіття становив 27,3 %, за даними за серпень (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 29.11).

З урахуванням сезонних коливань рівень безробіття в Італії був стабільно високим у жовтні – 12,5 %, у той час як рівень безробіття серед молоді зріс до нового рекордно високого рівня в 41,2 %. Про це повідомляють «Вести.гу» з посиланням на дані бюро ISTAT.

За інформацією видання, дані збігаються з очікуваннями економістів, опитаних агентством Reuters, які очікували показника в 12,5 %. Рівень зайнятості зріс незначно до 55,5 % з 55,4 у попередньому місяці.

У цілому в країні спостерігається тенденція зростання з початку 2011 р., коли Італія увійшла в найбільш затяжну рецесію в післявоєнній історії.

Загальний рівень безробіття, зокрема серед молоді, досяг максимального рівня з 1977 р., коли бюро почало вести дослідження.

Більшість аналітиків упевнені, що Італія поступово йде до відновлення, проте конфлікт між соціалістами та правими в коаліційному уряді Е. Летте уповільнив процес реформування економіки та прискорення темпів зростання (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 29.11).

Споживчі ціни в євросоні збільшилися в листопаді 2013 р. на 0,9 % у річному вираженні. Про це говорять попередні дані Статистичного управління Європейського союзу, передають «Вести.ru».

Як наголошується, інфляція в країнах євро прискорилося порівняно з 0,7 % у жовтні, що було мінімумом з листопада 2011 р. Аналітики опитані агентством Bloomberg, очікували інфляцію в листопаді на рівні 0,8 %.

Рівень інфляції в 0,9 % – це значно нижче цільового значення Центрального банку, яке перебуває на рівні трохи менше 2 %. У зв'язку з цим підвищуються шанси на додаткове пом'якшення грошово-кредитної політики.

Як повідомлялося, ЄЦБ знизив ключову процентну ставку до рекордно низького рівня на тлі триваючого уповільнення темпів інфляції в євросоні.

За підсумками засідання Ради керівників ЄЦБ було прийнято рішення знизити ключову процентну ставку до 0,25 % з 0,5.

Ціни на енергоносії впали на 1,1 % у річному вираженні після зниження на 1,7 % у попередньому місяці. Вартість продуктів харчування, алкоголю та тютюну зросла на 1,6 %, а вартість послуг – на 1,5 %.

Інфляція без урахування вартості енергоносіїв, продуктів харчування та алкоголю в поточному місяці збільшилася до 1 % з 0,8 у жовтні. Аналітики чекали зростання цього індикатора до 0,9 % (*Економічна правда* (www.epravda.com.ua). – 2013. – 30.11).

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 92

Бюлетень підготували:

Т. Гранчак, С. Горова, І. Соколова, Н. Тарасенко

Редактори: Т. Дубас,

О. Федоренко, Ю. Шлапак

Комп’ютерна верстка:

І. Соколова

Підп. до друку 3.11.2013.

Формат 60x84 $\frac{1}{16}$. Обл.-вид. арк. 4,39. Наклад 8 пр.

Видається в друкованому та електронному вигляді

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції

ДК № 1390 від 11.06.2003 р.